

— **BEKÜLDÖTT HIREK.** Szencen Breznitz főrabbi öccse, Breznitz I. rab-bijelölt, a petrovoszeli főrabbi veje, a hitközség felkérésére az elmúlt szombaton mesterien felépített vendégszónoklatot tartott. A kütünő d'rosó bétéjezté-vel lelkesen ünnepelték a fiatal talmud-tudóst. — A kállói jesiva önképző körében Schmalhausen Ábrahám (Bpest) tartotta a megnyitó charifüsz és magidusz szónoklatot, azután még Grünfeld H. Frieder N., Blonder B., Goldfinger B. talmudisták beszéltek. — Szikszón a T. B. egyesületben Weiser József salgó-tarjámi jesivanövendék nivós tartalmú charifüsz- és magidusz beszédet mondott. — Apcon elhunyt Grünbaum N. ny-metsző. Többek között Günsz Jenő rabbi búcsúztatta.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P)
Mohr Alice Vrbóvé, Weinberger József Piestany, jegyesek.

Welcz Rózsa, Welcz Izrael rabbi leánya, kedden, július 4-én déli 1 órakor tartja esküvőjét Hoffmann M. Simon úrral az adai főrabbi fiával, a Kazinczy-templomban. (Minden külön értesítés helyett.)

Kohn Izabella Bratislava, Schwartz Lajos Nagyszöllös, jegyesek.

Sábel Elzát Békéscsabáról eljegyezte Mann Lipót, Ujhértó. (Minden külön értesítés helyett.)

Fried Mancikát Boldogasszony, eljegyezte Moskovits Izidor, Csorna-Szombathely.

Blau Lilikét Salgótarjánból, eljegyezte Engel Náthán Ipolyság. Löwy Sára Érsekújvár, Neumann Mór Lőcse f. hó 28-án Érsekújváron házasságot kötöttek.

אנו מנישים ברכת מייט לידידנו הב' החתן המים למע. ות המים בתורה ויראה כמר ישראל עקב קרוים נבאי דישבתנו לעת בנינו בקשר יחיתון עם בת הנגיד מויה שלום קרוים ממוקאמש ויהי רצון שיהי קשר של קיימא ויעלו על גמח ההצלחה כעתות המברכים בשם הגבאים
Horovitz Ferenc urnak, egyesületünk pénztárnokának, Kohn Szerénkével (Nyiregyháza) való eljegyzéséhez szívélyesen gratulálunk.

Tiferesz Bachurim, Hajduhadház הננו מנישים כזה ברכת מולא טבא ונדיא יאה הנוכעת מעמקי לבנו למעיב ידידנו וחברנו הב' הח' המים בתורה חייב מויה איש המדות מתנהג בחסידות מוהיר וירא ליבוש שווארמן ניי מיק סאלאש שימש ברור נבאי בישבתנו הרמה כחמש שנים רצופות, רעת כווא בקשר החיתון עם בת הרבני הנגיד המוסול וכי מויה וואלף קאהן ניי חד מיקורי קרתא דקיק פרעסס-בורג יעיא ישיבה הרמה סערדאהעלי יעיא גם אנו מתכוונים כננד המברכים חבירך וידיך הנאמנים: מאיר אונגאר בעלעד, משה ניישלסס ד. סערדאהעלי.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkérésöknél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi út 57/b. Telefon. Cégnekülli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL Kaba. Házasságközvetítő. Biztos eredmény! Válaszbélyeg.

BENŐSÜLÉS! Unokanővérem, igen esinos és szigoruan vallásos 26 éves leány részére böchir jóré-somájim kerestetik. Közvetítők közbenjárhatnak. Nedán kb. 20—25.000 Kc. Bővebbet Löffler Arthurnál, Nové-Zámky. Léki utca 14.

KERESEK azonnali belépésre szigoruan orth. perfekt szakácsnót. „Privát” jelígeré.

Gastner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u-47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerkészítő tag. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-árak alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kívánatra választékokat küld.

TAKARITÁSÉRT lakást keresek. Weisz Gyula, Népszínház utca 59. l. em. 1.

KÉZIMUNKA sablon és előnyomda-beszerzés legelőcsőbb beszerzési forrása: Leopold Bernát, Kispeszt, Szt. Imre herceg út 21.

SÓLETKÁLYHAT azonnali megvételre keresek. Ifj. Klein Sámuel Mátrafüred. ORTH. fiatalember, perfekt német tudással, bármilyen kisegítő, esetleg ételki-hordó munkát vállal. „Szerény igényű” jelíge.

MEISELS házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Taliszszövőde, könyvkereskedés (majcher sz'forim). Rombach u. 8

BENŐSÜLÉSRE keresek idősebb böchert, ki metszői állásra alkalmas. Grosz metsző, Nógrád-ecseg.

KÉTÉVES gyermekem mellé keresek azonnalra is, lehetőleg fiatal, egyszerű, szerényigényű zsidó leányt. Házimunkához mindenes van. Orth. házamnál családi bánásmódban részesül. Engelmann Antal, Bonyhád.

SZOMBATTARTÓ rőtőskereskedésembe nagyobb, értelmes és megbízható tanulót teljes ellátással felveszek. Weiner Ödön, Jászkarajenő.

FÜSZFER- és rövidárúszakmában jártas utazó, állást keres. „Agilis” jelíge.

HÁZASSÁGOKAT diszkréten és előnyösen közvetít: Kohn Lajos, Miskolc, Arany J. u. 16.

FEHÉRNEMŰ-készítést és javítást legelőcsőbb vállalt: Weisz fehérnemű-készítő Bpest. VII. Klauzál-tér 16.

JAVITÓVIZSGÁRA jutányosan előkészít gimnáziumot végzett fiatalember. Héber tárgyak tanítását (barmiczvót) vállal. Gottesmann, Rákóczi-út 23.

14 éves, 4 reált végzett, gemőre kezdő fiamat oly vallásos, intelligens házhoz helyezném, ahol módjában lenne a vallási kívánalmak szem előtt tartása mellett, úgy a zsidó, mint a világi tanulmányokat tovább folytatni. Cserébe az illető család hasonló korú fiát, a törvényesen előírt 4 év alatt — a nyomdai szakmára kitanítanám, s ez idő alatt nálam családtagként — teljes ellátásban részesülne. Ábrahám Márton, nyomdatulajdonos, Kecskemét.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII. Bethlen u. 33. Tel. 40-6-70

Tatralomnic MAGAS TÁTRA! Tatralomnic

Egyetlen megbízható ORTH. PENZIÓ, elsőrendű konyha és kiszolgálás. Elő- és utószezonban a TELJES PENZIÓ 55 ck. Felöltött leányok kíséret nélkül felvételnek. Egész éven át nyitva. Elő- és utószezonban esküvőket és bankettekét is elfogadok.
SCHREIBER MÓR, TATRANSKA-LOMNICA (BUGSCH-VILLA)

Legművészibb

parókát

már 40 év óta

PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet
hajmunka műhelye készíti.
Budapest, IV., Váci-utca 19.

אללנעמינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kulföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A fajgyűlölet Shylokproblémája

Mi lenne, ha a mai Németország nem járna el a nyers hatalom jogán a katolikus szervezettek és a papok ellen, sőt a müncheni érsek ellen? Mi lenne, ha az evangélikus egyház ügyeiben hozott határozatok nem lennének egyenlők az egyháznak az állami politika szekerébe való befogásával? Mi lenne, ha gazdasági téren Hitler országa nem zárkóznék el me-reven a magyar termékek ellen? Mi lenne? Naponként olvashatók az antiszemita lapokban, mely gyönyörűlet van ott, ahol a zsidókat kezdik visszazsoronítani s a refrén mindig az volna, hogy a német példa után kell indulnunk. Furcsa Shylok-esei áll be. Shylokna a font húst az ellenfele testéből csak úgy szabad kivágnia, ha csepp vér se hull ki mellette — ami természetesen nem lehet. A mi antiszemitáink viszont láthatják, hogy az állam testéből ki lehet vágni a zsidó elem húsát, de akkor az egyház és a vallás vére is elfolyik vele együtt, mert ez — a húsivágás természetszerű kísérő jelensége.

A németországi forradalom tulzásai s erőszakoskodásai tömpították le tehát a hazai antiszemita lapok hangoskodását, csak a hitleri propaganda irodalom ismertetésében élnek ki magukat. Így van alkalmunk megismerkedni a most közzéadott mozgalomról. Egyik legutóbbi hiráda szerint már tervezet is kidolgoztak, melynek egyik pontja szerint a hechszerrel dolgozó cégek kötelezve lennének üzemiükben volt böcherokat is foglalkoztatni. Ily szép reményekkel biztatott mozgalom mellett a magyarországi orthodoxiának nem szabad szóltanul elhaladni, S nolens-volens, saját jól felfogott érdekében, foglalkozni kell vele, hiszen ezen idea megvalósítása esetén az orthodoxia egyik legfontosabb, égetően sürgős problémája találna — legalább is részben — megoldást.

Volt jesivanövendékek elhelyezkedése

Igen tisztelt Főszerkesztő Ur!

A Zsidó Ujság már több ízben hirt adott a jesivából kikerült ifjak elhelyezkedése érdekében — Szlovénkóban indított mozgalomról. Egyik legutóbbi hiráda szerint már tervezet is kidolgoztak, melynek egyik pontja szerint a hechszerrel dolgozó cégek kötelezve lennének üzemiükben volt böcherokat is foglalkoztatni. Ily szép reményekkel biztatott mozgalom mellett a magyarországi orthodoxiának nem szabad szóltanul elhaladni, S nolens-volens, saját jól felfogott érdekében, foglalkozni kell vele, hiszen ezen idea megvalósítása esetén az orthodoxia egyik legfontosabb, égetően sürgős problémája találna — legalább is részben — megoldást.

Ugyanis, egy pár éve már aggasztó

van meg a brutalizáláshoz való hatalom s akarat, akkor utána kullog az elméleti igazolás. Természetes tehát, hogy a hatalomra jutott gyűlölködők az összes német zsidókat idegeneknek akarják kimondani; — megtehetik, a hatalmuk megengedi, de ép ilyen joggal majd idegeneknek s törvényen kívül állóknak deklarálhatják a germán tipustól eltérő alacsony és feketehajú embereket is. Az utólagos igazolást könnyű megcsinálni... A német kilengések figyelmeztetést tartalmaznak az egész művelt világ számára, de a zsidóság számára a zsolotárköltő szavait magyarázzák: „Ha nem a Te tanod az én gyönyörűségem, elvesztem volna nyomorúságomban. Sohasem felejttem el törvényeidet, mert általuk éltetsz engem.” És hinni kell minden gondolkodó embernek, hogy az egész emberiség története mégsem válhatik egy fura Shylok-kísérletté; a zsidó vallás húsát kivágni, de a többi vallás vérért megtartani.

szimptomát észlelhetünk a jesivák életében. Statisztikailag kimutatható, hogy jesiváink, s ezzel közvetve jesivanövendékeink száma évről-évre erősebben zsugorodik. Hogy ez mit jelent, azt hiszem, nem kell bővebb kommentár!

Rabbijaink mint minden évben, az ideai „Tomché Jesivósz Sabosz” megrendezése előtt is, megrázó hangú felhívásban fordultak a magyar zsidósághoz, amelyben esetetelék a jesivák szomorú sorsát, mely a mostani gazdasági helyzettel függ össze. De önmagunkat csapnók be, ha nem ismerjük fel e szomorú tünet másik nagyban előközöztjét is: a szülők nagy része nem látja gyermeke jövőjét csupán a jesivába küldéssel biztosítva; úgy vélekedik:

amikor diplomások, szakemberek nem kapnak alkalmazást, hogyan fog tudni elhelyezkedni az ő, jesivából kikerült fia?

Sokan vannak, akik a fiut még elküldik jesivába, de leányaik számára már csak iparost vagy kereskedőt keresnek. Ez kimondott chószi-d-közse-

gekben is elég sűrűn tapasztalható.

A baj tehát megvan, az ok ismert, tehát tenni kell valamit! Minden megmozdulás lelket önt a szülőke és a jesivai ifjuságba, mert azt mutatja: ime törődnek veletek, a bócher jövőjét biztosítani akarják. Egy kis agitációval a szlovenszkói tervet ki lehetne

azzal bővíteni, hogy minden szombat-tartó cég erkölcsileg kötelezve legyen volt bócherokat alkalmazni, — ahol csak lehet.

Ész laaszajs la-Hasém! A szent ügyben történni kell valaminek Magyarországon is!

Fisch Ernő (Nyirbátor)

Elkeseredett hitközségi küzdelem Nagyváradon

- Az eltávolított vezetőség az erdélyi orthodox főrabbihoz fordult -

— Saját tudósítónkól —

A nagyváradai orthodox hitközség 6 hónappal ezelőtt új elöljáróságot választott, miután a régi vezetőség, amelynek élén *Mittelman Jakob* állott a választáson kisebbségben maradt. Az új elnök *Kohn Dávid* nem gyakorolhatta tisztét békésen, miután az első perciől kezdve a kisebbségben maradt párt megkezdte az ostromot az új hitközségi vezetők ellen. Ez a törekvés sikerrel is járt, amennyiben

a kultuszminiszter megsemmisítette a választást s a régi vezetőséget újra visszahelyezte.

Ebben az ügyben egy héber köriratot kaptunk, amelyet az eltávolított vezetőség adott ki. Állításuk szerint a mandátumuk megsemmisítése politikai okokból történt. Azzal denúciálták őket, — írják — hogy nem elég államhűek. Mivel ilyen eszközökkel való harc méltatlan az orthodox zsidósághoz,

az elmozdított vezetőség arra kéri az erdélyi főrabbiat: engedjék meg nekik a külön hitközségi tömörülést,

hogy nem Váradon vágott húst fogyasztassanak s ne essenek az ennek elhárítására szolgáló rabbimkus tilalom szankciója („iszür s'chüté chücs") alá. A *Mittelman*-párt ezt a lépést *Fuchs Benjámín* főrabbi-

lenes hadüzenetnek tüntette fel s úgy állítja oda a röpirat aláíróit, mint akik a főrabbi tekintélylerombolásával a hitközséget tönkreteszik. A *Kohn*-párt ezzel szemben azt hangoztatja, hogy mellékvágányokra terelődött a viszálykodás. Mert a *Kohn*-párt gazdasági okokból kezdte meg a küzdelmet a *Mittelman*-párt ellen, mivel ez három évi működése alatt milliókra rugó deficitet okozott a hitközségnek. Hogyan keletkezett ez — a még leiben is — óriási hiány? Erre a kérdésre pedig nem felelet az, ha hatóságilag eltávolítanak egy hitközségi vezetőséget és a deficitet

okozó rezsimet visszahozzák.

Megemlítendő még, hogy főt. *Fuchs Benjámín* főrabbi a szöszékről bélyegezte meg a röpirat aláíróit; az esetleges idegen beavatkozást pedig már jóelőre hatálytalannak deklarálta.

A háború előtti Magyarország legnagyobb orthodox hitközségéről lévén szó, az eset valóban megérdemli az egész orthodoxia legszelesebbkörü érdeklődését. Tárgyilagosan, de azért fájdalommal regisztráltuk mindezt, anélkül, hogy a tények pontos ismerete hiányában állást akarnánk foglalni e szomorú és elmergesedett ügyben.

Az orosz zsidók nyomora

A frankfurti „*Israeli*!” legutóbbi számában a szentföldi munkáról, az oroszországi helyzetről értekeznek. Igazán csodálatra méltó, hogy a mostoha viszonyok nem homályosították el a szempontok magas vonalvezetésének tisztaságát. Különösen megható, amit az oroszországi zsidóságról ír:

Szomorú a német zsidóság története. A lesújtottaknak egyedüli vigasza a mostani időkben az egész zsidóság részéről jövő együttérzés. De éppen ezért kötelességünk, odakiáltani a zsidó világnak: Ne feledkeztek meg azokról, akiknek még sokkal rosszabbul megy,

ne feledkeztek meg arról a százezernyi zsidóságról Oroszországban, amelyknél már nem is lehet szó politikai és gazdasági rossz helyzetről, mert egyszerűen éhhalálról van szó, amelyben ki fognak dőlni férfiak, nők, gyermekek, ha nem mennek segítségükre. Hiszen szép, hogy Európa és Amerika népei és parlamentje a Népszövetséggel egyetemben közbeléptek a németországi zsidókért, de érthetetlen, hogy miért hallgat a világ lelkiismerete a zsidó deklaszírozottak óriási hadához, a zsidó gyermekek éhínséges hadseregéhez Moszkvától Charkovig? Miért hallgat a sajtó a sokezer száműzötthez, akiket a városoktól eltávolítottak, azokhoz, akik börtönben slaylódnek, mert véletlenségből amerikai rokonaktól kaptak egy dollárt és a helyett, hogy beszolgáltatták volna kenyeret vettek rajta.

Szigoruan orth. fiuinternátus

Elsőrangú szigoruan rituális ellátás. Leggondosabb felügyelet. Közel az összes iskolához. VIRÁG GYULA, Bpest, VI., Ó-utca 42. II.

A budapesti orthodox rabbiság kiáltványa

Lapunk mai számával egyidejűleg olvasóink megkapják a budapesti orthodox hitközség rabbiságának kiáltványát, amely egyrészt a hitközség tagjaihoz, másrészt az ifjusághoz fordul azzal a kéréssel, hogy

szíveleljék meg vallástörvényünknek a családi élet tisztaságára, valamint az erkölcsre vonatkozó előírásait.

Bár a kiáltvány elsősorban a budapesti orthodoxiát illeti, a benne megnyilatkozó erkölcsi komolyság, etikai pártos, vallásigazság következtében

mindenkihez apellál. A rabbiság felelőssége tudatában kénytelen erkölcsi szankciókat kilátásba helyezni, ezt természetesen nem fenyegetésnek, hanem apai intelemnek véli tekinteni, amely intelemre az erkölcsi alapon álló gyermek mindenkor felfigyel és igyekszik szerinte cselekedni.

A rabbiság szövegét érdemes többször is elolvasni, mert meg vagyunk győződve, hogy a benne kifejtett igazság meggyőzően hat majd s sokakat visszatart a bűntől, a zsidó tradíciótól való eltévedéstől.

A nagyvilágból

A tel-avivi gyilkosság

A gyilkossággal gyanúsított 27 éves *Ábrahám Stavszky* (Kaspi?), *Brestli-tovszk*ből származik és ott mint fanatikus revizionista agitátor volt ismeretes. Pár hónappal ezelőtt egy csoporttal a szíriai határon engedély nélkül akart *Palesztinába* jutni, de a rendőrség az egész csoportot feltartóztatta és *Szírián* keresztül *Marseill*be, a francia kikötőbe visszaküldötte. Éppen a meggyilkolt *dr. Arlosoroff* közbenjárására a kiutasítottak egy részének megengedték a *Palesztinába* való visszatérést. Közöttük volt *Stavszky*, aki tehát *Arlosoroff* személyes fáradozásának köszönhetette a *palesztinai* letelepülést. Legújabb jelentések szerint nem bizonyos, hogy ő követte el a gyilkosságot. Egy másik letartóztatást is fogantatosítottak ebben az ügyben, amennyiben letartóztattak egy *Samuel ben Mord'cháj* nevű állítólagos kommunistát, aki természet nézve hasonlít *Stavszky*hoz.

A varsói főrabbi-galéria

Mint *Varsóból* jelentik, a hitközség díszterme számára eddigi négy főrabbi-jának arcképét megfesttette. 1870. óta nincs *Varsónak* főrabija, akkor halt meg a kiváló *R. Beris Maisels*. Előtte híres főrabbi volt *R. Jékele Gesundheit*, továbbá *R. Zalmen Lipschitz*, *R. Chájim Dávidson*. A régebbi rabbiknak nem volt jó fényképük és a festőművész a főrabbi még most is *Varsóban* élő utódaik arcvonásából alkotta meg a képeket.

A svájci zsidók szövetsége A svájci izraelita szövetség június végén tartotta évi értekezletét. *Dreyfuss-Brodsky* elnök megállapította, hogy a zsidók jogi helyzete semmi kívánivalót nem hagy hátra. A hitközségek vándortanfókat tartanak fenn és így minden svájci zsidó gyermek hitoktatásban részesül. Tulzó hírlapi jelentésekkel szemben megállapította a hitközségi szövet-

ség, hogy összesen 300 szegény zsidó német menekült van. Ezek semmiképpen sem helyezkedhetnek el *Svájce*ben, mivel hogy legszigorubb munkavállalási tilalom ezt megakadályozza. A menekültek nagy része éppen ezért csak átmeneti állomásnak tekinti *Svájcot* és *Hollandiá* s *Franciaország* felé tendál, ahol nincs oly szigorú munkatiltalom.

Joszele Rosenblatrról

A világhírű kántornak *Palesztinában* bekövetkezett hírtelen elhunytáról már beszámoltunk. *Joszele Oroszországban* született. Apja szegény vándorkántor volt, aki családjával egyszer *Szadagorába* ment, mivelhogy a *szadagorai* chósizidokhoz tartozott. Az akkor nyolc-éves *Joszele* már ott énekelt a rebbe asztalánál szombatonként és az odazárandokoló hívek szétvitték a híret az egész világra. Amellett a fiatal csodagyermek szorgalmasan tanult. Az apja néha, éppen a rebbe ösztönzésére, a szomszédos községekbe vitte, ahol a fiu szót énekelt apja előimádkozásának. Tizenhétéves korában *Munkács*on választották meg, egy évvel később megnősült, majd *Pos-*

zonyba került, ahol hangja példátlan szép lírai tenorra érlelődött. Huszonhárom éves korában *Hamburgba* ment. Itt teljes zenei kiművelésére volt alkalma. 1912-ben a newyorki legnagyobb magyar-zsidó orthodox templomba, ahol *dr. Klein Fülöp (Hilél)* működött főrabbi-ként, választották meg; később egy newyorki szefárd templomba került. Nagyon vallásos ember volt, ami azonban — *Amerikában* lévén — nem akadályozta meg abban, hogy koncerteken is fellépjen. A koncerteken rendszeren zsargon népdalokat és olasz áriákat énekelt, mindig sarkában. Egyszer *New-Yorkban* a nagy operában is felléptek több estén, de péntek előtt azt hirdették a plakátok: péntek este a művész nem lép fel, a szombat szentsége miatt. Egy filmvállalat százezer dollárt akart neki adni, ha *Kitliben* és *Talisban* elénekli a *Kol Nid-rét*. Ő ezt az ajánlatot visszautasította. Sokat keresett életében, de nem maradt semmije, mert részben 8 gyermeke neveltetésére fordította, részben kiosztotta szegények között.

Német menekültek Jugoszláviában

Jugoszlávia tudvalevőleg igen liberális a németországi zsidó-menekültek befogadását illetően. A jugoszláv kormány menedékiogot ad a német zsidóknak. Hogy azonban milyen kevés értéket jelent gazdasági elhelyezkedési szempontból ez a nobilis gesztus, mutatja az az információ, amelyet a jugoszláv segélybizottság elnöke, *Fleischer Benő* *Belgrádból* juttatott *Frankfurtba*. Ezek szerint iparosok elhelyezkedhetnek, mert munkavállalási tilalom nincs, illetőleg engedélyt lehet kapni a munkára. Alkalmazottak nem tudnak elhelyezkedni a munkanélküliség miatt. Orvosok, gyógyszerészek, ügyvédek számára nincs foglalkozás, mert a foglalkozás gyakorlásához jugoszláv állampolgárság szükséges. Az egyetemek nyitva vannak a hallgatók részére. Ellenben hitoktatók, tóratudósok, tanítók részére nincsen hely, mert nincsenek zsidó iskolák.

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondulás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSANYI U. 12.
(Király ucca sarok)
Telefon: 31-0-79.

Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót
menorát, arany, ezüst és briliáns
ékszereket, órákat

Heiden Leó
ékszerésznel.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak!
Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.

A Szentély elpusztulása idejéből

A *Sivó ószo*r b'izaműs böjtnap alkalmából időszerű a zsidóságnak ama legviszontagságosabb korszakára ráutalni, amely a szentély elpusztulása előtt kezdődött.

A rómaiak hírtokolták akkor Paesz-tinát, mint hódítókat, a végrehajtott hatalmat Herodes és családja gyakorolta. Herodes azon igyekezett, hogy Paesz-tinából külsőleg és belsőleg római provinciát alapítson. Ez ellen küzdött csendesen a tudósok egy része, közöttük *S'májo* és *Avtaljon* a szanhedrinben, később pedig tanítványuk: *Hilél*; ők tudták, hogy a zsidóság a római vasigát csak belső megerősödés által tudja leküdeni. De akadt egy párt, amely a rómaiakat erőszakkal akarta leküdeni, ezt a pártot görögül *zelotáknak* nevezik. A görög név ugyanazt jelenti, mint a héber „*kanoim*” (buzgók), mert ők azt hitték, hogy ugyanazt teszik, mint Pinchosz, aki a pogány növel erkölcsletlenkedőt leszártta, vagy Élijohü, aki a bálványok papjait megölte, nem megállapított törvényt értelemében, hanem szent buzgóságukban, amiért is a hagyomány őket ilyen néven nevezi: „a buzgók.”

A zeloták történetét Jozefusz Fláviusz, a görögül író zsidó történészt (Jajszifün) írta meg részletesen. Az előadásából tudjuk, hogy dacos, konok, elvakult emberek voltak, akik néha a jót akarták, de erkölcsletlen, erőszakos eszközökkel. Meggyőződésükért képesek voltak a halálnak menni. Így például Tiberius Alexander, a renegát zsidóból lett római prokurátor, keresztire feszítette a zeloták Jákob és Simon nevű vezéreit. A rómaiak elleni föllelére 66-ban a jelt (ugyancsak Jozefusz szerint) *El'osor b. Chanino* zelota főpap adta meg, mert megakadályozta, hogy a római császárért bemutassák a szo-

kásos áldozatot. Már előzőleg történt, hogy a Jeruzsálembé zárandoklókat a S'chem mellett lakó samaritánusok (kuszim) megtámadták, akkor a zeloták vezére *El'osor b. Dináj* hadsereget toborzott és mivelhogy a rómaiak nem akarták megbüntetni az útonállókat, ő maga vezette a büntető expedíciót a samaritánusok ellen, a zárandoklókat ért hántalmazás megtorlására. Később azonban minden módon erőszakosan akarta akaratát keresztülvinni, amiért Félix prokurátor keresztire feszítette. Ez az eset rávilágít a Misna *Szujto* IX. perek ama ismert mondatára: Nem hozták az „ismeretlen gyilkos” esetére rendelt *eglo arifo*-áldozatot, amióta *El'osor ben Dináj* és *Tchina* szerepelni kezdett. Előbb Ben-Periso (a farizeusi, azaz a vallási érdekek szöglatában álló ember) néven ismerték, később azonban az volt a neve: rab'ófiú. Azaz: a rómaiak ellen való küzdelmük előbb üdvös és cészerű volt, de azután elfajult. Tisóbeov napján pedig felhangzik templomainkban: „Felzokogott népem Ben-Dináj idejében (Coak ami bi'mi: Ben Dináj...) A szentély elpusztulása előtti pár évvel pedig ezek a zeloták ki-mondott terroristák lettek, akiket *szikáriusoknak*, törrel felszerelt rablóknak neveztek, mert apró törökkel jártak és politikai ellenfeleiket titokban leszárták. Az erőszakkal szerzett ingával kapcsolatban szól a talmud (*Gitin* 55) szikárikumról (népiesen: *szikárikin*).

Sok baja volt a zelotákkal *R. Jajchonon ben Zakájnak*, aki tudta, hogy erőszakkal nem lehet a rómaiak ellen elérni semmit. Unokaöccse *Abo Saikro* a szikáriusok egyik vezére volt, aki egyszer elégette az ostromolt Jeruzsálem ételkészleteit, hogy harcra kényszerítse a rómaiak ellen a

többi zsidókat, s amikor megtudta, hogy nagybátyja c'itélőleg nyilatkozott róla, meg akarta ölni és a mester kényszerülve volt önmagát kimagyarázni. Legkritikusabb időben azonban éppen ő segítette ki *R. Jajchonont* az ostromolt városból való kimenekülésre, amely azután az ostromot vezető Vespazianusszal való találkozással és a javnei főiskola megalapítására vezetett, s így az államiságát elvesztett zsidóságnak szellemi életét megmentette.

A szikáriusok igen hőiesen harcoltak a Szentély elpusztulása után, de hiába, mert a világtörténet uralya úgy akarta, hogy *Észov* igen, de *Jákajv* ne a fegyver erejével é'jen. Ezt a történeti igazságot megint kezdik elfelejteni azok, akik a Szentföldön ókori pogány római (vagy egészen modern európai?) erőszakos fegyverekkel akarják vé eményüket uralomra juttatni. Pedig a *Sivó ószo*r b'izaműs böjtre vonatkozólag mondotta *Z'charjo* próféta: „*hoemess v'hasólajm ehóvü* — az igazságot és a békét szeressétek! Erre tanít a böjt s ennek megszívlelésetől függ a társadalom jövő sorsa. Sch S.

Hirdetmény!

Alulírott rabbiság ezennel közhírré teszi, hogy azok az *ecetgyárok*, amelyek súlyt helyeznek arra, hogy a Magyar Ecettermelők Rt.-től az ecetgyártáshoz *nészech-mentes* szeszt kapjanak, ezt az Orsz. Szeszértékésítő Rt. útján megkaphatják, olyan gyártelepekről, ahol borpárlat egyáltalán nem tárol. Erre vonatkozólag nagyon fontos, hogy az ecetgyárosok világosan borpárlatmentes szesz kiutalását kérjék. Arra az esetre, ha ez a kívánság az esetleges távolság miatt nem volna teljesíthető, az alulírott rabbiság intézkedett, hogy a szeszt az e tekintetben felügyelete alatt álló fővárosi szeszgyárakból utalják ki.

A budapesti orth. rabbiság

מודעה

ביד צדק דמה מודיעים בזה להעסיקם בארי-קאנטן שהשתדלו מה אצל הצענטראלע Magyar Ecettermelők RT.

שמי שיבקש משם שישולח לו שפירטום שאין בו חשש יין נסך לצורך החומין שיעשו בן וישלחו לו עמי השפירטום צענט-ראלע מאותן האבריקען אשר אינם עושים שם כלל וויינדעסטיללאמ, ולואת נכון הוא שמי שמוקדק על זה שיבקש בן בפירוש מהצענט-ראלע, ואם אולי מהמת הרחק המקום או אפשר לשלוח משם, או יקבלו מאותן האבריקען שהמה כאן, אשר עומדים תחת ביקורת שלנו, ולזה בעדיה מה קה"י בפעם תע"א ה' ל'ס' כי ברוך הוא תרצ"ג בי"ד צדק דקה"י בודאפעסט.

A hozomány...

Naftali, a városka hitoktató-bócherja, háztűznézésről volt visszatérőben. Pity-malott, amikor az öreg házalóval, *R. Zurech*hal, együtt kiszálltak a vonatból, Rajtukkivil nem volt leszálló. A sadchen, aki Naftalit idáig kísérte, tovább utazott.

Naftali az öreg házaló terhes csomagjai közül egyiket pártfogásba vette, hogy legalább ennyivel is könnyítsen az öreg súlyos terhén... „Segíts neki”... mondja a Szentírás. Kettesben, hallgató-gon rötták a városka felé: az öreg ház-aló görnyedve s nagyokat fújva és Naftali fiatalos frissességgel lépkedve s az üde hegyi levegőt tei tüdővel magába szívta.

— Honnan ilyen korán — fiatalember — törte meg a csendet kérdésével, *R. Zurech*.

— Feleségnek va'ót voltam nézni. Bedőltem a sadchen zaklatásának. Aligha-nem kár volt a fáradságért és a kötsé-gért — felelte Naftali némi szomorúság-gal a hangjában. De magának miért volt oly sietős? Nem elég hosszú a nap a zsák cipelésére?

— Vásárra megyek, igyekszem, hogy korán érjek a városba és jó helyet fogjak magamnak. Egyébként nem tudja azt, barátom, hogy gyalogni csak a hajnali órákban jó, míg hívős van, nem pedig napközben, a hőségben? Bizony, maga még fiatal, de én már tapasztalt és vihar-vert vén országljáró vagyok. Elenségem-nek legyen mondvá... De térjek csak vissza a szavaira. Az előbb azt mondta, hogy kár va't. Talán csunya a lány?

— Dehogyan csunya, sőt, nagyon is szép. Legalább nekem nagyon tetszik a Rachel. Tetszik tudni úgy hívják őt.

— Talán a család nem megfelelő, vagy talán, I'ten ments, nem valóságosak?

— A család nagyon előkelő, modern, de szigorúan valóságos emberek ők. Más ott a hiba. A leánynak nincs hozománya. Tudja öregem, olyan szegény gazdagok ők. Az anyja özvegyasszony és amióta a férje meghalt elszegényedett, nem maradt nekik a jómódból egyéb, mint a büszkeségük. Azt hiszem, erről az ember leg-utóljára mond le, vagy talán sohasem. Nem igaz?

I'ten majd csak megsejti, fiatal barátom, a fő, hogy egymáshoz valók legyenek — biztatta *r. Zurech* Naftalit.

— Hja, *R. Zurech*, nem úgy van az ma, mint volt a régi jó világban, amikor az ember a saját erejéből, a semmiből is, megteremthette azt az alapot, amin a jövőjét felépíthette és akkor a nők is sze-rények megelégedettek és lemondóak voltak. Akkor lehetett ideális alapon is házasságot kötni. De mi értelme va'na annak ma, amikor pénzzel is alig lehet meg-

élhetési lehetőséget szerezni és kereseti forráshoz jutni. Lehet-e akkor anyagi fel-tételek nélkül házasodni, holott a mai mo- dern nőnek megtehető igényei is vannak?

„Romlott viszonyok és romlott ifjú-ság, ti kishitűek és reményvesztettek” — korholta a házaló, utitársát, aki azonban csak ragaszkodott az ő álláspontjához. Bár bevallotta, hogy fáj a szive, merjt kénytelen lemondani arról a leányról, akit szeretne elvenni feleségül. „Szomorú sors!” — sóhajtott.

— Ide figyeljen, fiatal barátom — kezdte egy kis hallgatás után újból *R. Zurech* — é'ar'uk magának egy titkot. Én is ennek a ferde felfogásnak vagyok örök, szerencsétlen koldusa. Volt egy árvalány menyasszonyom, szebb, mint Sára anyánk, én szerettem és mégis a mások tanácsára elhagytam, mert nem va't pénze. Tettemet később megbántam és amikor hallottam, hogy volt menyasszonyom szerencsétlenül ment férjhez, fogadalmat tettem, hogy nem nősi-ök meg soha az életben. Önként száműztem magamat az életből. Saját magam va'tam a bírám és vi-seltem zúgolódás nélkül büntetésem. Ké-sőbb aztán halottam, hogy volt meny-asszonyom újból férjhez ment és boldog volt, míg én örök boldogtalanságban kó-szta'tam az országutakon. Amióta elhagy-tam nem láttam.

— De hát miért nem nősi't meg maga is, *R. Zurech*, ha volt menyasszonyát holdogságban tudta?

— Fogadalmam kötött és igazán nem tudnám magamnak kelőleg megmagya-rázni, hogy miért nem fordultam a rab-bikhoz fogadalmam feoldásáért. Külön-ben hagyjuk a dolgot. Ennek bizonyára így kellett lenni... Talán tei'lenék, na-gyon fáradt vagyok, szivgyengeséget ér-zek — mondta egyszerre *R. Zurech* és tö-rölgette gyöngyöző homlokát.

Naftali azonnal megszabadította a megtorpant öregot csomagjaitól, aki ha-lottsápadtan rogyott össze. Nehezen sike-rült csak Naftalinak az öreg, elalé't há-zalót életre keltetni. Elhaló szavakban su-togta *R. Zurech*: úgy érzem itt a vég és végrende'kezni kívánok. „Kötelesség a ha-lott utolsó kívánságát teljesíteni.” Naftali fiam, kívánságom, hogy keress fel azt a nőt, akinek nevében ez a *t'noim*-levél

írattott (és itt átadta neki az írást) s add-át ezt a betétkönyvet, amely az ő nevére szól. Ha ő már nem volna az élők sorá-ban, a betétkönyv gyermekeit illeti meg. Mondd meg neki, hogy szö'gáljon ez a kis ajándék az általam okozott fájdalom en-geszteléseül. Bocsásson meg nekem, aki immár a Legfőbb Bíró ítélőszéke elé vagyok idézve. Remélem, bűnömöt leveze-keltem és a magamszabta bűnhődéssel a földi életben és hogy a halálon túl nem kell már szenvednem.

R. Zurech pár perccel később vissza-adta sokat szenvedett le'két Teremtőjé-nek.

Naftalit az eset egész valójában meg-rendítette és könnyezve mondotta el: „*Borúch dajon hoemess* — áldassék az igazságos Bíró” és a ha'ott szeméit le-zárván, letakarta őt egy 'epellel, amely't az egyik csomagban ta'ált. Azután leírt a halott mellé egy csomagra és várt, míg jön va'aki, mert nem lehetett a halottat az országúton egyedül hagyni.

Amikor atyai barátja elvesztése miatti fájdalomát kissé megnyihült, látta a betétkönyvet és belétekintett. Nagy volt a meg'epé'tése: a betét 6000 pengőről szólt. Hej, de boldogok lehetnének ők, ő és Rachel, evvel az összeggel — villant át agyán egy gondolat, amely fájdalmat okozott és kivá'tott egy mély sóhajást. Bűnös vágyakozás — háritotta el magá-tól ezt a gondolatot, De, hogy fog ő ele-gét tehetni *R. Zurech* kívánságának — fűzte tovább gondolatait — hol és merre kutassa azt az asszonyt, aki talán már nem is él?

Mi volna, ha kölcsön adná a betét-könyvet Rachelnek, addig, míg megta-lálja az igazi tulajdonosát? Ő nem akarja magának megtartani — I'ten őrizz — csak szivességet kíván vele tenni valakinek, aki még csak nem is tartozik hozzá. Ez ellen talán a ha'ottnak sem lehet kifogása, — gondolkozott Naftali.

Laj szignajv... intett feje a földön-fekvő ha'ott, — úgy érezte — s megráz-kódott. Uram-I'tenem, ne vigy kísértésbe, ne tégy próbára — fohászkozott.

Nemsokára megjött a megváltás. Egy arahaladó parasztszekéren zsidó vásáro-sok igyekeztek a városba. Az utasok le-

PARÓKA

elsőrendű kivitelben a legjutányosabb áron

Visó Márknénál

VII. Király u. 1. (Orczy ház) kapható.

„ÉS IZRAÉL GYERMEKEI

ETTÉK A MANNÁT”

Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csakis cikóridát használjon, amely két orth. rabbiság hechserevel van ellátva. Gyártja: FODOR JAKAB ÉS TSA, BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17. Kapható minden fűszerüzletben.

Neuvirth Testvérek

órás és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.

Brillians, ékszerék, ezüst díszítárgyak, gyertyatartók, menórák, serle-gek, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi véte-lek. Saját műhely.

Brillians, arany és ezüst beváltás.
SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

szállottak a szekérről, amelyen aztán a halottat elhelyezve, beszálították a városba. Rövid eljárás után R. Zurech megkapta azt, ami az étemen túl a halandó számára a legnagyobb kegy: eltemették, testvérei közt pihenhetette ki az élet hosszú fáradsalmait.

Naftali még csak egyszer esett kísértésbe, amikor köcsönt szándékozott a be-tétre felvenni, de álmában megjelent a halott és intett neki: *Laj száchmajd...*

Igy tehát utána nézett, hogy teljesítse a ha'ottí kívánságát, a reá bizott kö-telességet. De hiába kutatott, hiába ke-resett, a kedvezményezettet csak nem tudta felfedezni. Igaz, hogy nem is na-gyon igyekezett, mert őt inkább Rachel foglalkoztatta, mint az öreg házaló vég-rende'kezése.

A sadchen addig nógatta Naftalit, amíg beleegyezett, hogy újból meghívásra megegyezzen Rachelékhoz és tisztázzni fogják a függőben lévő kérdéseket. Hitt a sadchen hazugszavának, mert akart hinni. Önönmagát akarta becsapni, e'hitte, hogy nem fogják becsapni, mert akarta, hogy csapják be.

Naftali meleg fogadtatásban részesült Rachelék részéről. Naftali is vígabb volt, mint először, hiszen ott me'engette szívét a belsősebben levő betétkönyv. Igaz, hogy nem volt az övé, azonban a tulajdonos sem volt még meg s így nyugodtan élvezhette a va'amitbirás jóleső érzését. De nem sokáig tartott jókedve, mert megjelent szemei előtt a ha'ottí intés: *Laj száchmajd...* elsápadt és hallgatólag lett.

A csa'ád a hirtelen elváltozást észre-vevén, addig faggatták, míg elmesélte az egész esetet a halottal, a végrende'kezésével és megbízatásával. Látván szavainak az özvegyasszonyon tett hatását, rajta volt a sor, hogy csodálkozzék, ami nem kerülte el az özvegy, Rachel anyja, figyel-mét és behívta Naftalit egy külön szo-bába. Zokogva és megtörve val'otta be Naftalinak, hogy ő az a nő, akire a halott végrende'kezésében gondolt. Ő már régen megbocsátott a megb'ogultnak és nem is haj'andó a nekiszánt bűnbánati áldozat-ot elfogadni, őt ez nem illeti meg. Te-gyen vele Naftali amit jónak lát, Végül lelkére kötött: Naftalinak, hogy ez a do-log kettőjük titka maradjon örökre még gyermekeinek sem szabad erről tudni.

Naftali a titoktartás köte'ezettségét elvállalta, de szabadkozott az e'len, hogy a más tr'ajdonával rendelkezék. De ha nem sértené meg, Rachel rende'kezésére bocsátja az összeget. Hiszen egy leánynak hozomány kell...

Naftali és Rachel ezek után természe-tesen rövidesen nagy vígan egybeke'tek...

Weisz Hermann (S. A. Ujhely)

Dr. Schächter Jakabné

Valóban mély megdöbbenést és ben-sőséges megilletődést keltett a hír, hogy a vallásosságáról, nemeslelkűségéről és a közért való tevékenységéről általáno-san tisztelt özvegy dr. Schächter Ja-kabné, a budapesti orthodox nőegylet elnöknője 81 éves korában elhunyt. Öz-vegye volt dr. Schächter Jakab orvos-nak, aki a budapesti orthodox hitközség megalakítása óta állandóan az orthodoxia legintranzigensebb harcosaihoz tartozott s mint az orthodox Chevra Kadisa hosszú időközön át volt elnöke, rendkívül nagy önfeláldozással töltötte be tisztjét. 1916-ban bekövetkezett elhunytá óta az özvegy teljesen a jótékonyágnak szentelte magát, amiben vejei és leányai: dr. Friedmann Izidor orvos és felesége, to-vábbá Bárkány Emil, az orthodox hit-község elhunyt pénztárosa és neje sze-retett-teljes gondoskodással segédkeztek neki. Az elhunyt egészen különlegesen ri-gorózus vallásgyakorlatot folytatott. Az összes sz'lichajsz napokon előtött hajna-lonként a templomba, az összes Sajve-vim-böjtöket megtartotta, sokszor hétfőn és csütörtökön böjtölt, purim előtt laká-sának egyrésze már ki volt takarítva a peszachi ünnepekre. Valóságos legendák keringtek arról, miképen támogatta a szegényeket, miképen istápolta az özve-gyeket, segítette az árvákat, az aggo-kat munkaképteleneket. Mindezeknek a legendáknak az a specialitásuk, hogy nem is legendák, mert teljesen megfelel-nek a valóságnak.

Az elhunyt leányaihoz dr. Friedmann Izidorné és özv. Bárkány Emilné urnök-höz az orthodox Nőegylet a következő részvétlávírral fordult:

— Szeretett édesanyjuk elhunytá, csa-ládi házuk koronájának lehullása alkalmából mélységes gyászunknak és benső-séges együttérzésünknek adunk kifeje-zést. Nemcsak a leggyengédebb anyát gyászoló leányai, hanem mi is itt állunk elárvultan, akik pótolhatatlan vezetőnk, fáradhatatlan irányítónk, egyletünk büsz-kesége és díszé után mélységes gyászt érzünk. Siratják őt az árvák, akiknek anyjuk volt, az elhagyott özvegyek, a szegénylős szegények és megszámlálha-tatlanul sokan, akiket támogatott tanácsal, tettel és akikért feláldozta egész életét. A drága megdicsőült, aki szerény-ségénél fogva soha a földön köszönetet nem akart elfogadni, a fénylő mennyek-ben, ahova bevonult, meg fogja találni jól megérdemelt üdvösségét azért a jó-ért, amelynek teljes buzgalommal és ön-zetlenül szentelte magát. A Mindenható adjon Önöknek és nekünk is erőt a nehéz csapás elviselésére.

A Chevra a gyászír alkalmából gyű-lésre ült össze, amelyen Schlésinger Adolf alelnök rövid, de markáns voná-sokkal megrajzolta az elhunyt nagyasz-sony egyéniségét és működését. Az egész orthodoxia véleményét kifejező szavak után határozatba ment, hogy a Chevra diszírhelyet ad az elhunytnak a régi németvölgyi orthodox temetőben, ahol férje is nyugszik.

Elhatározták továbbá — hogy a teme-tési napon, valamint a Megdicsőült min-den Jahrzeitja napján 180 (tízszáz) pengőt kiosztanak érdemes szegények között.

Az elhunyt lelkületére jellemző, hogy meghagyta, hogy vejen kívül ne tartsa-nak fölötté gyászbeszédet, s hogy csak tradicionálisan, fedett fővel járó nők fog-lalatoskodhassanak holtteste mellett.

A vasárnap délután 5 órakor végbe-ment temetésen ott volt az orthodoxia színe-java, megjelent Frankl Adol' az országos elnök, Sussmann, Steif és Grosz rabbi, óbudai Freudiger Abrahám és óbudai Freudiger Lipót el-nökök. Veje: dr. Friedmann Izidor Chevra-elnök búcsúztatta a jószágos anyát, a minden zsidó érényekben tűn-döklő nagyasszonyt, aki most nagynevű férjével találkozik a mennyekben.

A mi nagyasszonyunk

Évtizedek óta keményen szoktam a tollat kezembem fogni és biztos írással rovom papírra gondolataimat, most azon-ban, mintha remegne kezem és fájdalom-erzéssel írom e nekrológot, elhunyt nagyasszonyunkról dr. Schächter Jakab-néról. Pótolhatatlanul súlyos veszteség érte nemcsak az Orthodox Nőegyletet, melynek megalapítója és megalapítása óta elnökösszonya volt a megdicsőült, ha-nem az egész fővárosi zsidó társadalmat. Hasztalan kutatunk utódja után, nem ta-lálunk az egyébként igen értékes ortho-dox zsidó urinők között egyet sem, aki ennek a kivételes nagyságú asszonynak helyét az ő szellemében betöltené. Mert

Grósz I. József budai orthodox rabbi ur felügyelete alatt kezelt **kóser fajborok és édes csemegeborok** kicsinyben és nagyba, házhöz szállítva legolcsóbban **Fahn Fülöp** borkere-kező II. Margit-körut 3. Tel. fon: 53-4-81.

SCHÜCK JENŐ orth. fiuinternátusa
Budapest, VII., Kerész u. 32.
Szeretetteljes gondozás
Elsőrendű referenciák
Mérésékelt árak. Prospektus.

ki vállalkozik majd arra, hogy kora haj-nalban, esőben, zord időben útra keljen a szegények látogatására és vigasztalá-sára? Ki fog reggeltől késő estig sza-ladni, hogy összeszedje a segélyre szo-rultak részére szükséges anyagiakat? Ki állítja be egész életrendjét a nyomor enyhítő munkájának fáradságos szolgál-tatába?

A zsidóasszony összes bibliai éré-nyeit egyesítette magában dr. Schächter Jakabné. Mélységes és rigorózus vallá-sosság, szívjóóság és nemes önzetlenség koszorúzták homlokát. Emberemlékezet óta mikor Elül hónap első napján a só-fárt megfújták, egy külön kis lámpa gyult ki a budapesti orth. főtemplom karzatán, ahol már hajnalban csendes áhítatos imá-jába elmerülve állt Sára nagyasszony — az volt egyházi neve a megdicsőültnek — hogy az egész liturgiát végigimád-kozza. Ő volt az első megérkező és az utolsó távozó a templomlátogatók között. Utána nem hazament, hanem felkereste a szegények seregét, hogy azok segítség-ről gondoskodhasson. Így élt ez a nagyszerű asszony egész életén kereszt-ül a tiszta vallásosság és emberszeretet szolgálatában. Nincs most itt hozzá ha-sonló! Súlyos vesztesége nemcsak az orthodox zsidó társadalomnak, hanem a sok ezer szerencsétlen bajbajutott csa-ládnak, akik védőangyalukat siratják dr. Schächter Jakabné elhunytával. Akinek itt a nagyvárosban bármilyen baja és fájdalma volt, elzárándokolt a jószágos öreg Doktorhoz, aki kedvesen, igaz szívvel és megértő lélekkel fogadott min-denkit, aki őt ragyogó tiszta otthonában felkereste. Neki mindenkihez volt jósa-gos szava és vigasza, amivel megértően jelemelte a lesújtottat és erőt öntött a csüggedőbe. A hithű zsidóság épületének egyik szép díszítménye szállott sírba dr. Schächter Jakabnéval. Nemzedékek mul-nak el, míg egy ily kiváltságos asszony kerül a felszínre.

Némi vigaszul szolgáljon az, hogy a megdicsőült két kitünő leányában, özv. Bárkány Arminné és dr. Friedmann Izi-dornéban, a budapesti orth. Chevra ki-váló elnökének nevében, méltó utódokat hagyott hátra, akik az elárvult Schäch-ter-házat régi lelki mentalitásában fog-ják fenntartani. Ez lesz a megboldogult Nagyasszony emlékének legszebb és legméltóbb megörökítése.

Korein Dezső

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Lift.

A váci példa

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur!

Az egész világon dúló gazdasági taifun elsősorban a zsidó egzisztenciá-kat döntötte romokba és zsidó leányok nehezen összekuporgatott hozományait semmisítette meg. A viharos idők szo-moruságát még fokozottabban érzik a szombattartó zsidók, mert ha ez a ré-teg találna is munkát, a legtöbb eset-ben nem tudja elvállalni, mivel csak szombatszégés árán juthatna hozzá. Megdöbbenően lehangoló tehát, hogy épen ez a réteg, gazdaságilag teljesen szervezetlenül nézheti csak a rombo-lást és a kétségbeejtő helyzetet. Ezért tisztelettel kell kiemelni azt a törek-vést, amely Vácon az „*Avajdász Jisz-roél*” egyesületbe tömörített egyén-hány lelkes embert, munkaalkalmak szerzésére. Amikor nagybecsű lapjá-ban olvastam erről a vallású alaku-lásról, újra kidomborodott előttem a vallásos irányú zsidó sajtó fontos-sága, hisz komolyan, meggyőződés-szerűen csak az orthodox sajtó képes ilyen új, a zsidó életküzdelem által felvetett és a hitközségi élet megszi-lárdítása szempontjából is hasznos-nak ígérkező eszmét propagálni és diadalra segíteni. Az „*Avajdász Jisz-roél*” egyesület komoly emberek szö-vetkezete. Az egyesület leküzdvén a kezdet nehézségeit, meg is kezdte mű-ködését. Jobb napokhoz szokott csa-ládapák és gyermekeik éjt nappallá téve szorgalmasan dolgoznak. Egye-lőre „*Z'viv*” légyfógót gyártanak, amely úgy kvalitásban, mint árban versenyképes, mégis abban különbö-zik a többi légyfógótól, hogy nemcsak a testre ártalmas legyeket pusztítja, hanem a munkanélküliségből fakadó, az elkeseredésből táplálkozó és a zsidó lélekre ártalmas szellemi bacillusokat is pusztítja. Azért fordulunk a *Zsidó Ujság* úján a zsidó társadalomhoz, hogy szervezve támogassák ezt a vál-lalatot, vásárolják a gyártmányait. Az „*Avajdász Jiszroél*” példája után indulva minden hitközségben igyekez-zenek, a helyi viszonyokat tekintve, a roskadozó, ingatag, vagy összeomlott hithű zsidók egzisztenciája számára bázist teremteni.

Weinberger Emánuel (Vác)

KORYTNICA
gyógyfürdő a Tátrában
Értesítem a t. c. közönséget, hogy orth. **נשף** vendélfélm. melyben po-zsonyi **שחימה** használok, megnyitottam. Ocsó árak. Jó kiszolgálás.
LÖVINGER GYULÁNÉ Somorjáró
Korytnica fürdő (Róz-hegy mellett).

Vidéki
zsidók
és
szalma-
özvegyek

P 1.30-ért

ארטה, כשר
menüt

Weisz
Mendelnél
Wesselényi-u. 18.
Kazinczy u. sarok

EBÉDELJETEK!

Naponta
többféle
hal
50-60 fill.

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 54. Irta: Dr. Lehmann, mainzi rabbi
(Fordította: MÜLLER IGNAC)

— Nem volna-e kegyes Felséged nekem négy szemközt kihallgatást engedélyezni?

Egy pillanatra kiment a császár, azután megjelent a kis főhercegnő komornája és kivezette Mária Teréziát.

— Most egyedül vagyunk, mondta a császár, beszélje el óhaját.

— Amikor Felséged Spanyolországot elhagyta...

— Nem kell ezt mind elbeszélnie, az én követem minderről értesített, tudom, hogy Sennor jelenleg avilai püspök és madridi inkuizitor.

— Felség! Csak voltam.

— Megfosztották állásaitól?

— Nem, én menekültem.

— Mi volt az oka?

— Nem tudom, vajjon elmondtam-e Felségednek, hogy szüleim marannosok.

— Igen, elmondtam nekem.

— Évek hosszú során nem hallottam róluk semmit sem, pár hónappal ezelőtt megtaláltam atyámat, aki elmondta, hogy anyám és hugom az inkuizició börtönében szenvednek és tulajdonképpen nekem kötelességem lett volna, hogy én, mint inkuizitor, őket méglyahalálra ítéljem.

— Rémisztos. Mit tett erre, Sennor?

— Mindent megkísérletem törvényes kiszabadításukra, de nem sikerült és így tehát megszöktem, miután megmentettem enyéimet.

— Helyesen cselekedett, én sem tettem volna másképen. Jó, hogy hozzám fordult. Igyekezni fogok a pápától felmentést kieszközölni és a legelső püspöki széket, amely az én államomban megüresedik, felajánlom Kegyelmednek.

— Felséged kegyessége nagyobb, mintsem ezt megérdemeltem.

— Nagyon szerény, Sennor. Csak a hála csekély jele, amit nyilvánított. Tudja meg Don Diegó, hogy már régen szerettem volna itt látni. Szükségem van okos, hűséges emberekre. A Habsburg-ház komoly bonyodalmak előtt áll. Fiam nincs, és ha meghalok, akkor a szomszédok rárohannak a hagyatékomra, amit leányomnak szeretnék juttatni. Itt van a hatalmasabb, előretörő Brandenburg, amelynek fejedelme felvette a porosz királyi címet, s a nagyravágyó Frigyes trónörökös. És itt van Franciaország, amelynek mindig Ausztria gyengítése volt a célja. Spanyolország még mindig fájjalja a németalföldi tartományok elvesztését. Ezzel szemben, kik a barátaink? Anglia? Hollandia? — csupa kalmárok. A legelső alkalommal, egy kis haszonnal túlradnak rajtunk. Saját országomban sincsen minden rendjén. A hős Savojay Jenő herceg azt mondotta nekem, hogy József fivérem leányai az örökösödésben megelőzik az én leányomat. Azért jön kegyelmed Don Diegó épen kapóra.

— Felséged meg fogja engedni annak megmagyarázását, hogy Felséged kegyelmének bőségét egy méltatlanra

akarja hártani. Még nem vagyok készen vallomásommal.

— Csak nem követett el valamit, ami méltatlan, hiszen erre nem tartom képesnek.

— Igenis, olyasvalamit tettem, ami sokak szemében helytelen, de Felségedben kegyelmes jóindulatú bírót vélek találni. Egyszerűen kijelentem: *visszatértem atyám ősi hitéhez.*

— Mit? Nem értem!

— Én Amsterdamban nyilvánosan zsidóvá lettem, amilyen zsidó: apám, anyám, hugom. Én is követtem példájukat.

— Szerencsétlen, mit tett? Nem tudja-e, hogy államnak törvénye a kereszténységtől való aposthasiát (kitérés) halállal bünteti.

— Mindezt tudom, de azt is tudom, hogy legkegyelmesebb császárom és a régi harci bajtársam, gróf Starhemberg tábornagy nem fognak elárulni engem.

A császár nevetni kezdett.

— Elárulni nem foglak ugyan, bajtárs, de ezek után nem lehetsz a miniszterem, pedig már úgy örültem jövőd szolgálataidnak.

— Legkegyelmesebb uram! Felségednek ugyan nagy szolgálatot tehetek, mint zsidó. Hiszen felséged a pragmatica sanctióval akarja biztosítani a kis főhercegnőnek az örökös tartományokat. És tudja-e Felséged, melyik a legjobb pragmatica sanctio? Egy kitűnően felszerelt, vitéz, harcra képes hadsereg, amelyhez tudvalevőleg három dolog szükséges: *pénz, pénz, és harmadszor is pénz.* E három eszköz megszerzésében igen nagy hasznára lehetek Felségednek az én hittestvéreim útján, akik Amsterdamban, Londonban, Hamburgban vannak és akik nagyon is sokat adnak az én szavamra.

— És hogyha arra kérném Kegyelmedet, hogy visszatérjen az egyedül üdvözítő egyházhoz, és ha megigérném, hogy kormányom élére állítom, mihelyt ismét keresztény lesz — megtenné-e?

— Felséges uram, érett megfontolás után tértem át, illetőleg vissza arra a hitre, amelyért több őszám tűzhálát szenvedtem.

— Én nem akarom a dolgot tovább feszegetni, itt maradhat Bécsben, de hát a bécsi tartózkodás meg van tiltva a zsidóknak. Holnap jöjjön ismét, majd gondolkodom azon, mit is kezdhünk. Diegó hálásan kezet csókolt a császárnak, a Hof kapujában pedig már ott várta gróf Starhemberg, aki a lipótvárosi „Arany szarvas” vendéglófogadóba vitte Diegót.

Amikor Don Diegó következő nap a császár előtt megjelent, ez még mindig nem tért magához meglepetéséből, mert nem tudta megérteni, miképpen lehetett egy volt szerzetes, püspök és inkuizitor zsidóvá. Elmondatta magának az egész történetet s végre azt mondta: „Látom, hogy erős elhatározásból lett zsidóvá. Elismerem, hogy nagy szolgálatot tett nekem és én nem akarok hálátlan lenni. Igérem, hogy letelepedhetik Bécsben és minden vállalkozásában számíthat támogatásomra és pártfogásomra.”

Diegó engedélyt kért arra, hogy körülnézzen Bécsben és tanulmányozza a viszonyokat, hogy azután valami konkrét tervvel járuljon a császár elébe.

(Vége következik)

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob utca 22 --- Telefon: 42-3-65.

Kecs, levestészták és ostyaárúk. -- Diabetikusok részére „levegőkenyér”.

Csokoládé legfinomabb kivitelben. Elsőrendű deszt és különlegességek. --- Fagylalt tölcserék.

A német helyzet

A londoni nagygyűlés

A múlt héten tartott németellenes nagy angol gyűlésen több mint három-ezer ember vett részt, lord Buckmaster, az egykori lord Chancellor elnökölt. Megnyitó beszédében kijelentette a lord, hogy a gyűlés vezetésére annál is inkább hivatva érzi magát, mint hogy sem születése, sem pedig személyes kapcsolatai révén nincs semmilyen összefüggésben a zsidó fajjal. Ezután dr. Cosmo Gordon langcanterbury-i érsek ment fel a szószékre és azt mondotta: Lord Buckmaster Anglia polgársága, én pedig mint Anglia kereszténységének képviselője beszélek. Amíg mi itt békésen élünk együtt, Németországban minden posztról elűzik a zsidókat és fokozatosan megfosztják őket a létfenntartás lehetőségétől. Különösen keserű érzéssel tölt el az, hogy a zsidó gyermekeket Németországban, mint holmi tisztátlanokat elkülönítik. A katolikusok nevében Earl of Idlesleigh beszélt. A zsidó Lord Reading megindultan fejezte ki köszönetét az összes angolai keresztény egyházak képviselőinek.

A zsidókinézésű árja ...

Leipzig-i lapokban a köv. gyászjelentés jelent meg: „Alfred Elken született 1886. szept. 26-án, elhunyt 1933. május 19-én. Sajnálatos félreértés következtében drága férjét elszakította tőlem a halál.” Elkennek az volt a tragédiája, hogy nagyon zsidónak nézett ki. Ez okozta a pusztulását. Illetékes helyen most megállapítják, hogy árja volt.

A német zászlódal szerzője zsidó

Ötven évvel ezelőtt született meg a híres német „Zászlódal”, amely a haditengerészetnek még ma is hivatalos himnusz. A hazafias dal így kezdődik: „Büszkén lobog a fekete-fehér-piros zászló”. Ezt a dalt egy Robert nevű költő szerezte. A tengerészhimnusz ötvenéves jubileuma alkalmából német tengerész-tisztek és nemzeti szocialista szervezetek fel akarták keresni a szerző sírját. Legnagyobb meglepetésükre a berlini zsidó temetőbe utasították őket. A látogatás erre elmaradt.

Ákinek van pénze, nyaralhat

A külföldi zsidóság kerüli a német fürdőhelyeket, ami természetesen az ott

működő zsidó orvosok, vendéglősök és szállodások életlehetőségét tönkreteszti. Épen ezért jelennek meg felhívások a zsidó lapokban, a német fürdők kultiválása érdekében. Így például megírják, hogy Kissingenben a húsellátás mindenképpen biztosítva van és a vendégek teljes nyugalomban folytathatják kurájukat.

Szlovákiából

A pozsonyi orth. iroda végrehajtóbizottsága szerdán ülésezett Pappenheim Izidor orsz. elnök elnöklétével. Folyó ügyeket tárgyaltak, köztük a volt jesivabócherok elhelyezkedésének problémája került tárgyalás alá.

A huszti főrabbi Pozsonyban

Pozsonyból jelentik nekünk: Duschinsky huszti főrabbi családjaival hétfőn délelőtti Pozsonyba érkezett. Délután Bécsbe utazott, majd ismét visszabért Pozsonyba, ahol a jeruzsálemi rabbiszek ügyében főt, Schreiber Akiba főrabbi tanácskozott. A huszti főrabbi most kurára Karlsbadba utazott. A jelenlegi diszpozíciók szerint, még Rajs-hasono előtt szándékozik a jeruzsálemi rabbiszeket betölteni. Mintegy 200 böcher jelentkezett, hogy a főrabbi a Szentföldre kiutazzon, de egyelőre csak 30 kapta meg a szükséges certifikátot. Az utiköltséget sikerült személyenként 700—800 Kc-ra lemérsekelni. (Bővebb felvilágosítás: Kaiser Erárijinnál, Bratislava, Orsolya u. 10.) A főrabbi, bécsi professzorok tanácsára 4 hétig marad Karlsbadban. Onnan visszatér Husztra, ahol a szemeszter végéig jesiváját vezeti.

Antiszemitaellenes liga

A napokban tartotta a csehszlovákiai „Antiszemitaellenes Liga” (a Párisban székelő Nemzetközi Antiszemitizmus el-

leni Liga szekciója) alakuló gyűlését, melyen számos előkelő prágai nemzsidó közéleti férfiú jelent meg.

Jótekonyság az iskolában

Az eperjesi neológ hitközség körében akció indult meg, hogy jövő szeptembertől kezdve a népisko'a összes erre rászoruló növendékei élelmezéssel, ruházattal és az összes isko'aszerekkel ingyen ellátassanak. Ezt a segélyt nem kell senkinek sem kérni, mert az osztálytanító utalja ki minden e'özetes kérelem és megkérdés nélkül, ha szükségét látja. (Valóban a talmudtorai növendékek is rászoruló'ának ilyen jótekonny akcióra).

Az új sajtótörvény a zsidókat is védi

A kormány által beterjesztett új sajtótörvény szerint — amint jelentik — a jövőben bármely lap betiltható, ha valakit azért támad, mert nem tetszik neki az illető nemzetisége, faja, vallása; vagy felekezetenkívülsége. Ugyancsak betiltható a lapot, amely gyalázza a kisebbségeket, beleértve a zsidóságot is.

A kicsalt „get”

A múlt számunkban említett válásra vonatkozólag az az értesítés jön Kassáról, hogy az orthodox rabbiság visszakapta a csalárd módon létrejött válási okiratokat és most az illető férfi már valóban saját feleségétől fog elválni, de a neológ rabbiságnál.

A nyitrai C'iré Aguda

A nyitrai Aguda ifjusági csoport múlt héten tartotta közgyűlését, amelyen Bock elnök beszámolt arról, hogy az ifjusági csoportnak sikerült 40 ezer korona költséggel szép ifjusági otthont fölépíteni, továbbá egy szép jövőnek elébe néző mezőgazdasági előkészítő iskolát (hach-soro) létesíteni. „Machné Ajlim” név alatt Stark Pinkász előadást tartott az Aguda szentföldi munkájáról. Weisz Chájim a csoport tiszteletbeli elnöke tolmácsolta Ungár főrabbi üdvözlését. Több jelentés és referátum után az értekezlet lelkes hangulatban ért véget.

Fränkel orth. kóser penzió és Siófokon
a fürdőtelepen, Batthyány u. 16. szám.
a legkényesebb igényeket is kielégíti a legkitűnőbb balatoni üdülőhely

Butorok:

kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosárúk nagy választékban

Olcsó árak.

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31
Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fiókküzet: Nádor-utca 21.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Bólok, Tamúz 14, VI. Perek
Gyertyagyújtás (Bpest): 7.30
נשח kimenetele 8.32
Kedd: Siv'ó ószor b'szamüz

Sabosz Pinchosz, Tamúz 21, I. Perek
— Hajtájó: Divré Jirmijóhü —
Gyertyagyújtás 7.30, נשח kimenetele 8.27

Lapunk legközelebbi száma,
a budapesti zsidó sajtó közös
megállapodása értelmében א"ח
i. hó 21-én jelenik meg.

— INGYENES NYÁRI ZSIDÓ TAN-
FOLYAM. A budapesti ort. hitközség
évek óta rendszeres ingyenes nyári chü-
mis-rasi gemore-tajsefesz-tanfolyamo-
kat tart fenn, az iskolai szünetidő Buda-
pesten fölött minden fokú és korú tanulók
számára. Azon szülők, akik ezen igen üd-
vös tanfolyamot gyermekeik által igénybe
venni óhajtják, jelentkezzenek *azonnal*,
d. e. 9—12-ig, dr. Deutsch Adolf igazga-
tónál (Dob u. 35).

— ORTHODOX CÉLOKRA KELLE-
NÉNEK ILYEN ADOMÁNYOZÓK!
A délfrikai Johannsburgból jelentik:
Néhány héttel ezelőtt meghalt Jacob
Senior egy szerény életű, egyszerű zsidó
lakosa a városnak, akinek amikor végren-
delését felbontották kiderült, hogy teljes
vagyonát — ezer fontot (20,000 P) — a
cionista Keren Kajemet javára hagyta,
földvásárlási célokra.

— HÁZKUTATÁS A NAGYSZŐL-
LŐSI ZSINAGÓGÁBAN. Nagyszőlős-
ről jelentik: Egy ismeretlen személy által
történt fejletlen alapján az itteni csend-
őrség házkutatást tartott a zsinagógában,
állítólag rejtett kincsek után. Az ered-
mény természetesen elmaradt, mert a
csendőrséget felültették. A hitközség el-
nöksége panaszt emelt az illetékes ható-
ságnál.

Testnevelés
és vallási nevelés

Szentírásunk Jiszraj-nak a midjanita
papnak, Mózes apósának méltó emléket
állított. Minden évben a róla elnevezett
hetiszakaszban gondolunk arra, hogy ta-
nácsot adott a legnagyobb prófétának,
hogyan gondoskodjék méltóan a jogszo-
gáltatásról. „Te pedig” — mondotta ve-
jének — „magyarázd meg nekik a ren-
deletet és a tanokat; jelöld ki nekik az utat,
amelyen járjanak és a kötelességeket,
amelyeket végrehajtásnak.” A Tóra
azon fejezete azt hirdeti nekünk, hogy
„fogadjuk el az igazságot és a jó taná-
csot mindenkitől.”

Ilyen megszívlelendő tanács szá-
munkra vitéz Véghváry Elek, a testne-
velési kerületi felügyelőnek — Weiner
Károly, a VIII. községkerületi elnökhöz
intézett átirata.

A felügyelő felkéri a községkerületi
elnököt, hogy a kerületében működő
papsággal együtt működjenek közre az
ifjúság erkölcsi nevelésében. A papok
hirdessék az ifjúságnak:

„Legyenek engedelmesek, fegyelmezet-
tek, illedelmesekek, tiszteletudók és tekin-
télyt ismerők szüleikkel, oktatóikkal, elő-
járóikkal és általában köztisztviselővel álló
személyiségekkel. Köszönjenek egymás-
nak és fentebb említett személyeknek.
— Tartózkodjanak a korcsmázástól, iszá-
kosságtól, erkölcsstelen életmódtól. Óva-
kodjanak a megméltelyező befolyástól!
Kétélyek esetén forduljanak bizalommal
előjáróikhoz, avagy köztisztviselővel álló
személyekhez tanácsért. Valláserkölcsi,
hazafias és szellemi nevelés szempont-
jából igen előnyös kihatású volna, ha a
leventék — a rendes, előírt foglal-
kozási időn kívül — illetékes papjaik ál-
tal — talán az esti órákban egyesítve —
oktatásban részesülhetnének.”

Ezt meg kell szívlelnünk mindnyá-

junknak. A testnevelési előjárók a zsidó
vallás követelményeire is tekintettel
vannak, s lesznek. Az ifjúság megmenté-
sére szövetkezni kell minden jóérzésű
nevelőnknek. Ez felekezeti érdekünk is...

Nap-nap után munkanélküliek jönnek
a városba — már nem annyira munkát
keresni, mint koldulni. Mindenki megkö-
nyörül rajtuk. En időt szakítok magam-
nak és kérem őket, ha meglátogatnak,
hogy vállaljanak akármilyen munkát s ne
hanyagolják el magukat. Imakönyvet mu-
tatok nekik, hogy imádkozzanak. Alig
van valaki, aki a héber betűket ismeri,
orthodoxok gyermekei is, nem is szólva
arról, hogy nem raknak tefilint és nincs
talisz kotonjuk. A bibliai történetekben
egyáltalában nem jártaak. Ez pusztulás-
hoz vezet. A romlás feltartóztatására al-
kalmassak a fentemlített átirat szellemé-
ben való intézkedések.

Dr. Linksz Izsák, községi főrabbi.

KONYHABUTOROK

fehér és színes, legjobb kivitel-
ben kaphatók a 34 éve közismert
MENDELÓVITS
asztalossal. Bp. VIII., Fecske u. 2
Szombaton zárva. Vidéki ren-
delések pontosan eszközöltenek.

— NÉGY NAGYAPA ÉS NÉGY
NAGYANYA EGY MENYEGZŐN.

Welcz Izrael pesti rabbi Rósa leánya
kedden tartotta egybekelését Hoffmann
Jakab adai főrabbi fiával Hoffmann M.
Simon tudós rabbiával. Az esküvőn meg-
jelent az egész orthodoxia, Frankl orszá-
gos elnök, Sussmann, Steif, Grosz rabbik,
Si berstein váci főrabbi. Este a hitközségi
diszteremben 150 terítéses pompás disz-
vacsoza volt, Niszl vendéglős ételéből
és Salgó József rendezésében. A banket-
ten meghatóan szép képet nyújtott az
egymás mellett ülő négy nagyapa s a má-
sik oldalon az egymás mellett helyet fog-
laló négy nagyanya. Emelkedett hangú ün-
nepi beszédet mondtak: Sussmann és
Grosz rabbik. Utánuk Hoffmann és Welcz
rabbik, valamint a nagyapa: Balajti Ef-
rájim tornaljai rabbi, ragyogtatták elo-
quenciájukat. A nagyapák közül még Sza-
fir Ábrahám (Szerencs) és Hoffmann
Henrik (Gencs) beszéltek. Klein Márkusz
saszeheva-elnök, Kepes Sándor és Fi-
scher Ármín (Bpest) is szép beszédekben
köszöntötték az ifjú párt az örömszülök-
kel és nagyszülőkkel. A mátkapár test-
vérei nevében Hoffmann Kálmán és
Welcz Miklós rabbinövendékek szónokol-
tak. Hajnali 3 órakor *mecsvó-tánc* zárta
be a minden jelenvoltnak még soká em-
lékezetes, gyönyörű családi ünnepélyt.

Hechser nélküli
megbízható!

Kóser ecet

a Dunántulon

כשר למחרת מן המחרת

Igen tisztelt hittestvéreim szíves tuda-
mására hozom, hogy az ecetgyárban
feldolgozott szesz — bármily áldo-
zatok árán is — kizárólag oly szesz-
gyárban szereztem be a multban és
szerzem be a jelenben is, amely szesz-
gyárban borpárlat egyáltalá-
ban nem tárolt és a jelenben sem
tárol. Ugyiszintén közlöm, hogy 36 év
óta fennálló ecetgyárban soha, sem
bort, sem borpárlatot fel nem dolgoz-
tam, ugy, hogy ecetképző kádaim
minden נשח תול mentesek.

Fentieknél fogva az általam feldolgozott
és forgalomba hozott szeszecet — ritua-
lis szempontból — minden kétséget
kizárólag felhasználható. Az ecet minő-
ségéért, feltüntetett savtartalmáért és
súlyszerinti pontos kiszolgálásáért —
cégem közel 4 évtizedes reputációja a
garancia. Próbarendelés feladása után
mindezekről meggyőződés szereshető.

Hittestvéri tisztelettel:

Steiner Albert
ecetszeszgyáros
Kapuvár.

amiről a végtisztességen megjelent gyász-
gyülekezett nagy száma is tanuskodott.
Tigermann főrabbi, majd sógora Baum
gutai főrabbi búcsúztatták.

— EGY VIDÉKI NEOLÓG K-HIL-
LŐBÖL. (Részlet egy hosszú panaszos le-
veletről). Szombat délután ifjúsági I'ten-
tisztület volt, amelyen nők és férfiak ve-
gyesen egymás mellett ülve megtörtötték
a tempómot, kivették a Tórárt és a kántor
elrecitálta a Smá Jiszroélt, mintha már
este lenne. Ugy látszik ezzel azt akarták
jelképezni, hogy már náluk valóságos te-
kintetében — beeste'edett... Ezt egyéb-
iránt az utána következő vizsga is meg-
mutatta. A felsőbb növendékek például
Kajhelesről annyi apikorszeszt össze-
vissza beszéltek, amire őket egy állító'a-
gos „nagyon valóságos” családból származó
hitoktató tanította, hogy nem bírtam vé-
gig hallgatni...

— BEKÜLDÖTT HIREK. Tolcsván
vasárnap Kszűbajsz-ra szijum-ünnepély
volt, melyen Kornitzer Akiba főrabbi tar-
talmas hadront mondott. A banketten még
felszóltak: Weiszberger Bernát, Rein
Ábrahám, Pahmer Sándor, Breuer Ignác.
— Ujfehértóra Rosenberg József rabbi
szüei látogatására érkezett Sopronból. A
hitk. előljáróság felkérésére az elmúlt
szombaton a templomban nagyszerű hala-
chikus agadikus szónoklatot tartott —
Aranyosmaróton hasonlóképen szónokolt

Krausz Mózes rajkai főrabbi, a közönség
ovációja mellett. — A h. újfalusi T. B. új
tisztikara: Weisz Mór e'nök, B'um Jó-
zsef alelnök, Straussmann Salamon gond-
nok, Kepes Imre pénztáros, Fisch Miklós
ellenőr.

A vincennesi ördögüzés

A napilapok hírt adnak arról, hogy a
Párizs melletti vincennesi erdőbe éjjel
felé négerek gyűlnek össze, akik titokza-
tos szertartások és imádkozások között
könyörögnek az ördögnek, hogy jelenjen
meg és mutassa meg nekik a legendás
kincseket, amelyek az erdőbe el vannak
ásva. A ceremóniáknál füstölő szert is
használnak, amely elbódítja őket, majd
titokzatos kört húznak a letérdelnek a
kör belsejébe. Azután rákezednek a kül-
lönféle démonok szoltítására. Héber sza-
vakat is mormolnak, többek között Ariélt
szólitják s a végén örvongve kiáltják:
„Sátán! Sátán! Sátán, neked adom a
lelkem mutasd meg a kincset.”

Hogy az emberek lelkiüket eladják az
ördögnek a pénz démonjának, az arany
sátánjának, ez ma is előfordul bizonyos
tekintetben. De hogy most már nem
teszik ily exaltált módon, ily visszata-
szító formában azt a zsidóságunk kö-
szönheti az emberiség. Ha a Tóra nem
üzent volna hadat a halottidezőknek,
az ördögűzőknek, a kuruzslóknak, akkor
az egész emberiség ma is ilyen cere-
móniákban élte volna ki magát. Hisz az
ókorban a művelt görögök és rómaiak
vallása nem volt egyéb, mint az alvilá-
gi démonok kultuszával összefüggő ba-
bonák. A vincennesi erdőben lefolyó
ördögüzés kísérteties fénye bevilágít
az ókorba, amikor az egész emberiség
vallása ilyen volt s rávilágít a mai korba,
amikor elhagyják az I'tent a Báál kul-
tusza kedvéért, de tanuskodik a Tóra
minden betűjének örök időszertisége mel-
lett is.

אתכבד להודיע שבהכנסת גדולי הוראה ועצה
אנשי מעשה היו אני עושה הציציות
צמטוה שמויתי בעצמי לשם מצוה
ציציות כמכונה של יד נלתי סיוע נשים
חולתם אני עושה ניכ ציציות למחרת עם כל
פרטי דרשני הושרות. כתב תעודה ורשימה
מחיה לכל דורש. שלמה הערשקאוויטש
Herskovits Salamon, Püspökladány

Heiden Jenő optikai és fotó szaküzlete

Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.

Szemüvegek, látcsövek, hőmérők
Díjtalan szemüvegvizsgálat. Hasz-
nált fényképezőgépek. Amatőr fel-
vételek szakszerű kidolgozása.
— Szombaton zárva. —

Sirkövek ADLER J. sirköraktárában
Telefon: 36-4-20
Budapest, Károly kr. 7. Rombach-u. 4.

Rendkívül olcsón nyaralhat Lauranában

a tengerparti Weisz féle orth. kóser penzióban. Nagy, balkónos szo-
bák, gyönyörű kilátással a tengerre, kitűnő konyha. Pengőben fizethető
Budapesten. Felvilágosítás: **Amsel Hugó, Budapest VIII.,
Bezerédy u. 19.** (Telefon 39—3—01.)

Orth. kóser penzió

Krausz Mór Park-penziója, I., Torbágyi-út 110. Tel.: 65-2-75.

Buda legszebb helyén a Svábhegy déli lejtőjén, május hó 1-én meg-
nyílt. Komfortos szobák. **Napi penzió 5 P-161** Allandó minjon
Ugyanott házihelyek olcsón eladóak.
Az 59-es végállomástól 10 perc.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Ganczfried Ilonka Büdszentmihály, Kohn Albert Berettyóújfalui, jegyesek.

Löwin Edithet Sárvarról, eljegyezte Weiss Miklós, Miskolc.

Kohn Blanka Nitra, Fried Béla Bratislava, jegyesek.

Landau Rózsika (Misko'c) és Moskovits Károly (Csorna), július 9-én vasárnap tartják esküvőjüket Misko'con, (Minden külön értesítés helyett).

Gesztner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerüzlet. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-érmék alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kívánatra választékot küld.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Vésztő: Érdekes fejtegetéseit nem közzölhetjük, mert egy lapunk olvasói előtt ismeretlen vitakozásra vonatkoznak; továbbítottuk az illető urakhoz. — Hitközség: Ha véglegesítik, akkor igen. 1-1½ év után be kell következnie a véglegesítésnek. — J. B.: IZR. iskola. Wesselényi utca 44. — Csorna: Májusi eseményről hetilap nem közzölhet júliusban. — Moson: A teljes tényállás ismerete nélkül nem lehet határozott választ adni. A lajnolók igyekezzék minél kevesebb hibát csinálni s a korrigálás minél halkabban történjen. — Fróbbi B.-újrós, Hermann I. Vác, Moskovits K. Csorna: Mazol tajv!

KOLLER, MŰSZAKI IRODA CSILLÁRGYÁR VILLAMOS ÉS GÁZBERENDEZÉSEK, FÉMÁRUGYÁRTÁS, VILLAMOS MOTOROK ÉS VENTILÁTOROK. VÉTEL, ELADÁS ÉS CSERE. ÁTALAKÍTÁSOK. BUDAPEST, VIII., DOBÓZI-U. 16. TEL. 31-3-37.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazásában Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelígy levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

A budapesti Nefelejts-útcá 16. sz. imaház a főnnepekre szefárdul imádkozó baal műszafit keres. A megválasztott költségei megtérítetnek.

Imaházi gondnokság

Diáknyelvtanítónak és tanársegédnek keres. A budapesti Nefelejts-útcá 16. sz. imaház a főnnepekre szefárdul imádkozó baal műszafit keres. A megválasztott költségei megtérítetnek.

A bácsalmási orth. izr. imaegyesület: Koch Simon, főgondnok

A ricei orth. hitközség ideiglenes férfitanfői állásra pályázatot hirdet. Fizetés megegyezés szerint. Képesítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázatok: Izraelita Hitközség, Riese (Zemplén m.) címre küldendők.

Balatonszárszón orth. kóser penzió Parkkal szemben, a víztől 2 percre. Kényelmes szobák, kütűnő konyha. Penzió, napi 4-szeri bőséges étkezéssel 5 pengő. Felvilágosítás a tulajdonosnál: LANDAU F. orth. metzse

Tátralomnic MAGAS TÁTRA! Tátralomnic Egyetlen megbízható ORTH. PENZIÓ, elsőrendű konyha és kiszolgálás. Elő- és utószezonban a TELJES PENZIÓ 55 ck. Felöltött leányok kíséret nélkül felvétetnek. Egész éven át nyitva. Elő és utószezonban esküvőket és banketteket is elfogadok. SCHREIBER MÓR, TATRANSKA-LOMNICA (BUGSCH-VILLA)

Házam eladása folytán költözököség sirkóraktárból minden elfogadható árárt árusítok. Még viszont eladóknak is! Löwy J. Buda, II., Fő-utca 88. szám. Pálffy tér mellett. Telefon: 51-5-81.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyisoványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Díjitalan tanácsadás) „MIRACLE” hajeltávolítószert szétküldeés utasítással: Budapest, VI., Andrásy ut 38. (Párizsi Áruházal szemben) Tel.: 15-7-98. Kérjen prospektust!

Apró hirdetések

HUSZONNÉGY év óta közzétett házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi út 57/b. Telefon. Cégnyelvi levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL Kaba. Házasságközvetítő. Biztos eredmény! Válaszbélyeg.

Diáknyelvtanítónak szigoruan vallásos családú otthon nyújt tanárhazaspár. Korrepetálás. Idegen nyelvek. Zongora. Reif, Budapest. VII., Nagydíófa u. 27. A középiskolák centrumában.

Csinosan bútorozott, kétablakos, tiszta szoba olcsón kiadó. Átutazónak is. Lebovits Benjámin, Budapest, VII., Rombach utca 11. I. em. 13.

Nevelő-tanfőtől állást keres orth. okl. tanítónő. Cím: Raab Rózi, Kiskunhalas. Jó házból való fiut rőfös üzletembe tanulónak felveszek. Rosenberg Gyula, Kúmadaras.

Üzlethelyiség nagy és forgalmas községben, piactéren, melyben 25 év óta vegyeskereskedés volt, igen olcsón azonnalra kiadó. Alkalmas fűszer, vas, bőr stb. üzletnek. Biztos megélhetés. Cím a kiadóban.

BERLINI MENEKÜLT ÁLLÁST KERES! Magyarországi illetőségű, Berlinből Budapestre menekülni kényszerült 31 éves intelligens, családos ember, volt talmudista, bárminő szombattartó állást keres. Legjobb referenciák. „Családja éheznek” jelige.

Gyakornoki állást keres 20 éves szombattartó fiatalember, fűszer, vagy vegyeskereskedésben, ellátással és szerény fizetéssel. Gottlieb György, Lebovics Ignácnál, Szügy (Nógrád-megye). Fővárosi vallásnának zsidó gimnáziumban érettségizett két leánya (egyik okl. tanítónő) orthodox gyermekekhez ajánlkozik nyaralásra. Cím: Klein Jenő, VIII., Szilágyi-utca 1/b.

Junger Akademiker mit Sprachkenntnissen, pädagogisch gebildet, ehemaliger Schüler der Pressburger Jeschiwah, sucht für den Sommer Beschäftigung bei streng orth. Familie. Honorar mässig. Zuschriften an: K. H. U., Wien II., Körnergasse 9/7.

Exisztenciával rendelkező, intelligens fiatalembert keresek, csinos hógum részére, kinek hozománya van. „Bechóved” jelige.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

BUDAPESTI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG

775/1933. sz.

בעה"ד

דאז ענדעסגעפערטיגטע ב"ד צדק אים איינפערנעהמען מיט דעם געמיינדעפארר שטאנדע דקהלתנו הק' זעהט זיך פֿעראנלאססט אונזערען געעהרטען בעלי בתים פֿאלגענדעם צור קעננטניסס צוא בריוגען, מיט דער איינדרוינגליכסטען ביטטע, אונזערען אפפֿעלל — דער דיע זיכערונג פֿאן טהרת ישראל (דיע ריינהייט דעם יידישען עהעלעבענס) אונד דיע קרעפטיגונג דער טראדיציאנעללען יידישען מאָראַל פֿיר גענעוואַרט אונד צואקונפֿט צום גענענשטאנדע האט — צוא בעהערציגען אונד מיט יידישער טרויע צוא בעפֿאלגען.

אלס אונזערע קהלה קרושה פֿאַר איינען יאהרען זיך ענטשלאָסס אונטער זעהר שווערען אפפֿערן אונזערע מקוה צוא ערבייען וואר דיע נעכסטע פֿעראנלאסונג האצוא דאסס אונזערע גענעווערטע צייט־שטרעמונג דיע גרענצען אונזערער הייליגען אמונה מיט אונגלויביגען צוא איבערפֿלוהטען דראָטעה. דער מאָדערניזמוס האט זיך געהלויך איך אין מאנכען יידישען קרויען אייגענטיטעט אונד איזט היערוך ביי מאנכער יידישען פֿרוי דער ייגענערען גענעראצאָן בעטרעפֿעס דער מקודשענטיטונג איינע אייפֿפֿאססונג ענטשטאנדען דיע געדאדעצוא פֿיר דאז יידישע אָר עמפֿערענד צוא נעננען איזט אָדנע צוא בעדענקען דאסס היערוך איין יידישעס פֿאמיליענחויז ח"ו זיך מיט איינער דער שווערסטען זונדען בעלאסטעט.

דאז ב"ד צדק דעם דיע איבערוואכונג דער גלויבענשאנעלענעהייטען אין אונזערער געמיינדע אָבליענט, האבען מיט ערנסטער בעאָרגניסס זיינערצייט איהרע וואהרנעהמנעקדען ביי מיטגעטילט אונטער דינוויז דארויף, דאסס עס זיך דאָך אים דיע ריינהייט דעם יידישען עהעלעבענס, אום דער אינטאקט־הייט דער קאַממענדען יידישען גענעראצאָנען אונד געשלעכטער האַנדעלט.

דיע מקוה וואורדע טהאטעבלויך ערבייט אונד זינד זייטהער 4 אהרע פֿערשטריכען, וויר מיסען אבער מיט טיעפֿסטען בעדויערן קאַנסטאטייערען דאסס וועגן איך דיע מקודשעקווענין זיך געדאָבען האט דענאָך נאָך פֿיערעס צוא פֿערבעסערן איזט. אללע אנשטרענגונג אונד גרעסטע אפפֿער איינע מקוה דען ווייטגעעהנדסטען אנשפֿריכען דער עסטעטיק הערצואשמעללען, האבען דען לייכטזינן דער איבערטרעטונג דיעזעס שטרענגסטען פֿערבאָטעס, וועלכעס דורך כרת־שטראַפֿע דעם פֿערבאָטע דעם חמין בפסח אָדער דער ענטווייהונג דעם יום־כפור גלויכשטעהט, ניכט פֿאלל בעהאָבען. וויר דירפֿען אן דיעזער ערשיטטערנדען ערשיינונג אין אונזערער קהלה, ניכט לענגער מיט שוויגען פֿאַראַיבערגעהען. אונזערע גראָסע אונד שווערע פֿעראנטוואַרטונג, דאז אהריות פֿאַר הקב"ה לעסטס אונד ניכט לענגער צוידערן אונד האבען וויר דאהער אונס ענטשלאָסען, דיעזער געפֿאָהר, דיע דיע הייליגקייט אונד ריינהייט דעם עהעלעבענס אין אונזערער געמיינדע בעדראָהט, מיט אללען אונס צוא געבאָטע שטעהענדען מיטטעלן צוא בעגענען.

בעפֿאַר וויר יעדאָך צוא דיעזען מיטטעלן שרייטען ווענדען וויר אונס נאָכמאלס אן אללע געעהרטען בעלי בתים מיט דער אינטענדיגסטען ביטטע מעגען זיע פֿאַר אויגען האלטען דיע בעזען פֿאלגען דער מאָ־ראלישען פֿעהרערונג דיע וויע איין פֿערצעהרענדעס גיפֿט זיך לאנגזאם, אבער זיכער אין דיע זאָגענאנטען בעסטען קרויען איינשלייכט, אונד אונס דיע אנווענדונג דיעזער מאאסערענעלן ערשפֿארען.

זאָלטען וויר יעדאָך געגען אונזערער ערווארטונג געצוואונגען ווערדען מאאסנאדמען אין אנגריפֿף צוא נעהמען, דאגן ווערדען וויר אַל־לדייעניגע דייזער, וועלכע צואפֿאלגע פֿערמיידענס דעם מקודשעוועכעס באיסור כרת לעבען, אין עוידענין האַלטען, אונד ביי פֿעהרווארטונג איהרער קינדער, דיע אינטערעסענטען היערויף אייפֿמערקואם מאכען אונד וואַרען, מיט פֿאמיליען, דערען קינדער בני נדות שנלדו באיסור כרת זינד, זיך ניכט צוא פֿערבינדען.

צוא דיעזער גראָסען אונד פֿורכטבאַרען זינדע דעם פֿערמיידענס דעם מקודשעוועכעס, האט זיך זייט איינזער צייט צוא אונזערעס טיעפֿסטען בעטריבניסס איין צווייטעס זיטליכעס אונד מאָראַלישעס פֿערגעהען, וועלכעס אן איסור גלוי עריות זעהר האַרט אונד נאָדע גרענצען, געזעללט, דיע וואהרנעהמונג דעם איבער־האנדעהמענס דעם זאָגענאנטען שטראַנד־קולטורס, דער דען יידישען זיטענענענעטען דירעקט צואוועדער־לויפֿט, אונד דאז נאָך עמפֿערענדערע פֿעהראלטען ביידער געשלעכטער דורך ענטקליידונג אין דען רודערבאָטען. דיעזע פֿורכטבאַרען מאָראַלישען פֿעהרערונגען בעדראָהען מיט פֿאללער וואוכט דיע ערעכטע יידישע זיטליכקייט, דיע ערהאלטונג אונזערער ריינהייט, צוא אונטערזאָבען. מיט נאנצעס ערנסטע אונד ענטשיעדענער ענטשלאָסענעהייט וואַללען וויר דאהער דער געפֿאָהר ח"ו שלא תמלא הארץ זמה! דורך דיע אונס צוא געבאָטע שטעהענדען מיטטעלן ענטגענערטען.

BUDAPESTI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG

775/1933. sz.

בעה"ד

A budapesti autonom orthodox izraelita hitközség rabbisága indítatva érzi magát, a hitközség elöljáróságával karöltve hozott alanti határozatának közzétételére.

A hithű zsidóság egyik sarkalatos tétele: **a zsidó értelemben vett családi tisztaság.** Alulírott rabbiság részint a szószékről, részint minden egyéb alkalmat megragadva, évek óta igyekszik hiveit a családi élet tisztaságát veszélyeztető tévelygéseiktől visszatartani. Azonban a rabbiság úgy látja, hogy intelmei nem vezettek az általa óhajtott eredményre, miért is elérkezettnek véli az időt arra, hogy ebben a kiáltványban forduljon a budapesti autonom orthodox izraelita hitközség minden egyes tagjához.

I.

A budapesti autonom orthodox izraelita hitközség évekkel ezelőtt a modern hygiénának minden tekintetben megfelelő és a legkényesebb igényeket is kielégítő rituális fürdőt építtetett, hogy egy asszony se akadhasson, aki ezen szent vallási kötelesség teljesítése alól magát bármilyen ürügy alatt felmentve érezhesse. A rabbiság azonban a legnagyobb aggodalommal látja, hogy a rituális fürdő látogatottsága nem abban a mértékben emelkedett, ahogy azt joggal remélhette és várhatta. **Pedig a rituális fürdőnek az annak használatára köteles asszonyok részéről való igénybevételének elmulasztása, hittörvényeink szerint Chomecnak Peszach ünnepén való élvezetével, vagy a Jomkipur megszenteltségtelenítésével egyforma megítélés s a „Koresz“ büntetése alá eső cselekményt képez.**

Kérve fordul a rabbiság minden egyes hittestvérhez, hogy a rituális fürdőnek előírás szerinti igénybevétele elmulasztásának súlyos mivoltáról világosítsa fel hozzátartozóit és adja tudtukra, hogy e mulasztással megmetelyezik a család tisztaságát, **mert a mikvát sem a strand, sem egyéb tisztasági fürdő nem pótolhatja.** Ha azonban a rabbiság kéréllő szavai céljukat nem érnék el, ha a jelen kiáltványban foglalt felvilágosítás után is akadna nő, aki akár a modern szellemi áramlatok hatása, akár pedig bármilyen ürügy alatt elmulasztaná az előírás szerinti mikvahasználatot, akkor kénytelen lesz a rabbiság szent vallásunk értelmében az őt – hivatásánál fogva – megillető jogaival élni. **A rabbiság ugyanis ezeket a családokat nyilvánfogja tartani és házasságkötéseknél ezen körülményt az illetékesek tudomására fogja hozni, hogy ilyen módon is megakadályozza az „Iszur Koresz“ alatt álló családokkal való összeházasodást!**

II.

Kiáltványunk második része t. hiveinkhez és az ifjuságunkhoz szól.

A családi élet tisztaságát nem kevésbé veszélyezteti a két nembelieknek közös fürdőzése (strand), közös sportolása (evezés stb.) és egyéb – hithű orthodox egyénekhez nem méltó – helyeken való keveredése, mely ellen a rabbiság már évek óta a legerélyesebb harcot folytatja. Rabbiságunk nem akarja az ifjuságot a víz, levegő és napfény élvezetétől megfosztani, de igenis azt kívánja tőle: éljen vele úgy, amint az

וויך מאכען דאָהער אונזערע בעלי בתים איינדרוינגליכסט אויפֿמערקזאָם, ווער נאך קעננטניסנאָדמע
דיעזעס רונדשרייבענס ווייטערדין דעם עמפֿערענדען דאז ייִדישע שאַמגעפֿיהל פֿערלעטצענדען געמיינאָמען
שטראַנדקולטוס הולדיגט, אָדער ווער דען שטראַנדבעזוך זיינער פֿרוי אָדער ווינער קינדער הולדעט, וויך פֿאָן
אונס פֿערזענליך צור פֿעראַנטוואָרטונג געצאָגען, אונד ווערדען וויך פֿאַרזאָגען, דאָס אונזערע בערייטס
יעטצט פֿעסטגעשטעללטע, גאנץ ערנסטע פֿערפֿינגען אין געניגענדער ווייזע פּובליצירט ווערדען. למען ישמעו
ויראו, וויך ווערדען דאָפֿאַר ניכט צוריקקשרעקקען, זאָלבע פֿערזאָגען נאך געביהר עפֿענטליך צואַ בראַנד־
מאַרקען, דייע פֿעראַנטוואָרטונג דער עלטערן ביי איהרען קינדערן, וויך פֿאָס בידע'ע'פֿ תורה הקדושה אין
יעדעם פֿאַללע געפֿרייט. זאָללטע דייעזע ערנסטע מאַסערעגעל ניכט פֿאָן ערפֿאַלג זיין, דאָן וויך צואַ איינער
ווייטערען פֿיעל שערפֿערען מאַסערעגעל, אים איינפֿערנעהמען מיט אַקרויט דקהלתנו ריקקויכטסלאַז
געשריטען ווערדען.

זעלבסטשטענדיגע יונגע לייטע, דייע זיך דעם פֿערבאַטע דעם געמיינאָמען שטראַנדבעזוכעס נאך
דיעזער ערנסטען וואַרונג ווייטערדין ווידערזעצען, ווערדען פֿאָס ביי'ד צדק מיט איינער זעהר שאַרפען –
איהנען אונאַנגענעהמען אונד עמפֿינדליכען – שטראַפֿע בעלעגט, „השומע ישמע, והחדל גרם לעצמו!“
אין יעדער גלויבענסטרייער ישראל מוסס ליידער קאַנסטאָטייערען, דאָס אונזערע שטורמבעוועגעטע
צייט זאָלבע אנשוואַונגען – בעטרעפֿעס מאַראַלישער זיטען – געצייטיגט האַט, דייע גלויכעדייטענד זנד מיט
דער פֿערלייגונג אונזערער טויענדיגערדיגען בעוועהרטען ייִדישען פֿאַרשריפֿטען אונד פֿרינציפֿיען, דייעם
ערפֿאַרדערט אויסערפֿאַרדענטליכע מאַסנאָהמען צור בעקעמפֿונג דעם איבערטרעטענס דער ייִדישען מאַר־
ראַלגעזעטצע.

דאָפֿען וויך אונס דאָהער צוזאַמען אונד שטרעבע יעדער אין זיינעם קרויזע דאַנאך, דאז ייִדישע
עהעליכע אונד געזעלשאַפֿטליכע לעבען, דייע ייִדישע מאַראַל, פֿאַר פֿעראַנגלימפֿונג צואַ בעוואַהרען! שיטצען
וויך דייע ייִדישען הייזער פֿאַר דער העררייכרעכענדען פֿלוט דער פֿערהעערונג, „ורגנו כבוד לתורה“
פֿערהעלפֿען וויך דען אין דער תורה וואַרצעלנדען מאַראַל- אונד זיטענלעהרען צום דורכברוכע, יענער הייז־
ליגען תורה, פֿיר דערען ערהאַלטונג זיך אונזערע פֿעטער „מוסר נפשׁ“ געוועזען, דערען לעהרען זיך צואַ אללען
צייטען אַלס ווירקזאַם ערוועזען האַבען, אונד דענען דייע ערהאַלטונג דעם יודענטהומס אין זיינער אַרשפֿרינג־
ליכען פֿאַרס אונד זיינען וועזען צואַ פֿערדאַנקען איזט.

וה' ירחם על שארית עמו, ויטהר לבבות בני ישראל, ויזרוק עלינו מים טהורים בקרוב!
בּודאַפּעסט, יום א' לסדר וכה תעשה להם לטהרם תרצ"ג לפ"ק.

דאז בית דין צדק דקהל ערת יראים
אַרטה. בודאַפּעסט:

פישל סופר זוסמאנן
יונתן שטיין

כשם אקרויט דקהלתנו:

היק אברהם בן לאאמי מהר"ם זצ"ל
פריידיגער דע אָבּודא
ראש הקהל.

az önértetes tiszta erkölcsű zsidó emberhez méltó; azt kívánja, hogy a két nembeliek kerüljék az ilyen természetű keveredést, mely már annyi családi boldogság, annyi zsidó lélek összeroppanásának volt az okozója.

Ifjaink és leányaink! „לכו בנינו שמעו לי יראת ה' אלמדכם”

Hallgassatok vallási vezéreitekre, kiknek szent kötelességük Titeket a mély szakadékoktól visszatartani, óvakodjatok a zsidó etikába ütköző cselekmények elkövetésétől és hagyjatok már fel ezen vallási bűnözésre alkalmat adó magatartástokkal! Amennyiben a rabbiság kérése teljesítetlen maradna, kénytelen lesz szigorubb eszközökhöz nyulni. Személyesen fog a rabbiság érintkezést keresni azokhoz, kik a zsidó vallás szabályai ellen vétének és ha figyelmeztetése továbbra is hatástalan maradna, módot fog találni arra, hogy a hittörvényeknek szigoruan érvényt szerezzen.

Szeretett Hittestvéreink!

Mi alulírottak bizton hisszük és reméljük, hogy megszívlelitek komoly atyai intelmeinket s méltók lesztek őseitekhez, kik soha és semmi körülmények között sem tagadták meg hitüket, hanem mindig és mindenütt vallási vezérek által kijelölt utakon haladtak s onnan soha le nem tértek; mi hisszük és reméljük, hogy kérlelő szavaink Nátatok megértésre találnak s miként a multban sem volt szükség erőlyesebb eszközök és rendszabályok alkalmazására, ugy a jelenben sem fogtok arra okot szolgáltatni, hanem ugy fogjátok Magatokat viselni, hogy büszke önértettel tekinthessünk le Reátok, hogy az egész ország zsidósága mintaképeül szolgálhassatok.

„משמים הביט ה' ראה את כל בני האדם, ממכון שבתו השניה אל כל יושבי הארץ, היצר יחד לבם, המבין אל כל מעשיהם.”

Az égből letekint az Örökkévaló, látja az ember fiait mind szilárd lakhelyéből néz a föld összes lakóira, Ő, aki alkotja mindnyájunk szívét, megfigyeli minden cselekedetünket, árásson el Benneteket áldásával és kegyelmével.

Budapest, 1933. évi június havában.

Hittestvéri szeretettel:

A budapesti aut. orth. izr. hitközség
előljárósága:

óbudai FREUDIGER ÁBRAHÁM
hitk. elnök.

A budapesti aut. orth. izr. hitközség
rabbisága:

SUSSMANN VIKTOR
rabbi.
STEIF JONATHAN
rabbi.

Budapest, 1933. július 21.
5693. Tamúz 27.

40 fillér

IX. évfolyam 27. sz.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kulföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein Dezső: A Három-hét aktualitása

Tamúz 17-én kezdődött a szomorúság három hete, a „Drei Wochen” bánatos hangulata, amely a mai súlyos németországi viszonyok miatt még nyomasztóbbá lett. Jeruzsálem pusztulásának és nemzeti önállóságunk megszűnésének emlékezete aktuálisává vált. És ha valaki eddig talán könnyelműen vette a három gyászhat rendeleit, úgy most az antiszemitizmus újbóli kirobbanása éppen elég okot ad arra, hogy magunkba szállva szívünk mélyéből szomorkodjunk nemcsak a kétezer éves gólyus, hanem a jelen embertelenségei miatt is.

Elmondhatjuk Jirmijó prófétával: „hislich misomajim erac, tiferesz jiszeróel.” Az Örökkévaló lehajította az égből Izráel díszét a földre. Rettenetes lelki megpróbáltatásban lett ismét része a száműzött zsidóságnak. És ez mind a huszadik század csúcspontján történik, a civilizáció és kultúra mérhetetlen kárára és szegényére. A ketrecéből kiszabadult bestia tajtékozva gázol keresztül az egész világon, hogy az ember életére törjön. Most tehát az állat kerekedett felül az emberben és felfalni készül mindent, amit a művelt emberiség a humanizmus gyűjtőnév alatt évezredekken keresztül erkölcsi értékévé fejlesztett. Így fest a legújabb kor sokat emlegetett és felmagasztalt evolúciója. Ezzel szemben Németország mai rezsimje az embertelenséget Gleichschaltungnak nevezte el. Az még ugyan nincs végleg eldöntve, hogy a bolsevizmus, legyen az vörös vagy barna, a patológia, vagy kriminológia hatáskörébe tartozik-e? Mindegyik esetben azonban el kell neki tenni a kormányzat fórumáról. Egy bizonyos, hogy annyi bajt és kárt a világ fennállása óta egy korszakban sem találunk, mint a sokat felmagasztalt mai civilizáció, de egyszersmint kiraffinált embertelenség korában.

A forrongó világ szimptomáitől

„ikvo d'msichó”, a messianizmus előhírnökének jelzik. Reméljük, hogy az események a bölcseket fogják igazolni. A vallásos és az Örökkévalóban hűségesen bizakodó zsidó ember azonban bizonyos nyugalommal nézi ezt a világfelfordulást és ez a bizalom ad neki emberfölötti erőt a viszontagságos élet terheinek elviselésére. Már ezért is érdemes volt vallásos életet élni, hogy erre a nagy erkölcsi erőtartálékra szert tegyünk.

Mindezek a gondolatok vibrálnak agyunkban és járják át lelki világunkat, a borongós Drei Wochen időszakában. De fájdalmasan kiáltunk fel az Egek Urához, Izráel nagy Örzőjéhez: „Z'chajr Hasém me hojé lóni, habitó úr' é esz cherposzénü” Gondolj

reánk óh Örökkévaló mi lett belőlünk, a Te kiválasztott népedből, tekints le és lásd meg szegyenünket.

Elmerengve a Szentély elpusztulásának gyászos multjába, kapcsoljuk be a méla akkordba a jelen idők szomorú eseményeit és ebben a bánatos hangulatban üljük a három gyászhatet elődeinkhez méltó vallásos elmélyedésben. Gondoljunk a lángelkű Jesájó intelmére: „Limdü hétév, dirsi mispot, asru chómajc, siftü jószajm, rivü almónóh.” Tanuljatok jól tenni, keressétek a jogot, egyenesítsétek fel az elnyomottat, szerezzétek jogot az árvának, vigyétek az özvegy perét. Ezen arany szavak irányítsák nyomott életünket a gólyus sötétségében.

Orthodox és neológ ifjuság elhelyezkedése

Hogy az ifjuság elhelyezkedésének kérdése, a világkrízis legfájdóbb problémája, azt mindannyian nemcsak tudjuk, hanem — amennyiben családi körünkben vannak a munkanélküliségben szenvedő, élni akaró fiatalok — érezzük a saját bőrünkön is. Éppen ezért meg kell ragadnunk minden eszközt, amely munkaalkalmat jelent és üdvözlőnk kell minden kísérletet, amely a mai tespedésben valami életet akar megindítani. E tekintetben az élet túleml bennünket a pártkereteken.

Arra való tekintettel, hogy mostanában a vallásos ifjuság egy részének palesztinai elhelyezkedési törekvése a közérdeklődés homlokterébe került, időszerű lesz reprodukálnunk egy beszélgetést, amelyet 12 év előtt a megdicsőült R. Jesájó Silberstein z. c. l. váci gaonnal — akinek éppen most volt Jahrzeitja — folytattunk. A konjunktúra ideje volt s szóba került

az akkor első lendületbe induló palesztinai telepítés is és a nagybölcsességű főrabbi azt mondotta:

— Nem szabad könnyelműen politikat csinálni, a közösség vezérében kell, hogy felelősségérzet (achrajisz) legyen. Erecz Jiszróel kérdésénél azt kell nézni, vajjon az oda letelepedett fiatal ember tud-e családalapításhoz szükséges szolid parnószót találni.

Az előrelátó gaon tehát a konjunktúrát nem tartotta állandónak már akkor sem és a palesztinai letelepülésben nem politikát, hanem vallásilag előnyös zsidó elhelyezkedési törekvést látott.

Ebből az elgondolásból kiindulva még azon vallásos ifjak számára is, akik itt maradnak, s akik itt akarnak elhelyezkedni, nagyon fontos, hogy a nem-orthodox ifjuság elhelyezkedésében valami üdvös történjék. A zsidóság egy részének gazdasági szanalása